

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
«___» _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА БЛОКУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі

Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі

спеціальність: 035 Філологія

спеціалізація: 035.01 Українська мова та література

освітня програма: Українська мова і література

Освітній рівень: другий(магістерський)

Інститут філології

2016 – 2017 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 481
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

«___» _____ 2016 р.

Робоча програма блоку навчальних дисциплін «*Методика викладання у вищій школі*» для студентів за спеціальністю 035 Філологія, 2016 року. – 64 с.

Розробники:

Караман С. О., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка;

Горошкіна О. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка;

Удовиченко Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури і компаративістики Київського університету імені Бориса Грінченка;

Протокол № від « » _____ 2016 року

Завідувач кафедри української літератури і компаративістики _____ О. О. Бровко

Протокол № від « » _____ 2016 р.

Завідувач кафедри української мови _____ С.О. Караман

Структура програми типова.

Години відповідають навчальному плану.

Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи

_____ (Заяць Л.І.)

© КУБГ, 2015 рік
© Караман, Горошкіна,
Удовиченко, 2015 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми блоку навчальних дисциплін	
I. Опис предмета блоку навчальних дисциплін	7
II. Тематичний план навчальних дисциплін	
III. Програма блоку дисциплін «Методика викладання у вищій школі»	
Програма дисципліни «Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі»	9
Програма дисципліни «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі»	12
IV. Навчально-методична карта блоку дисциплін	16
V. Плани практичних занять	18
VI. Завдання для самостійної роботи	34
VII. Карта самостійної роботи бакалавра	45
VIII. Система поточного та підсумкового контролю	47
IX. Методи навчання	50
X. Методичне забезпечення курсу	50
XI. Індивідуальна навчально-дослідна робота	51
XII. Тематика питань до модульного контролю	52
XIII. Питання до іспиту	54
XIV. Рекомендована література	58

Пояснювальна записка

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

Робоча програма блоку навчальних дисциплін «Методика викладання у вищій школі» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено відповідно до навчального плану підготовки магістрів напряму підготовки «Українська мова і література». Робочу навчальну програму укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Програма визначає обсяг знань, що має бути опанований магістрантами відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу блоку дисциплін «Методика викладання у вищій школі», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень магістрів.

З-поміж нових предметів для підготовки магістрів у системі університетської освіти важливе місце посідає «Методика викладання у вищих закладах освіти», основним завданням якої надання допомоги магістрантам у формуванні професійної компетентності.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-трансферної системи організації навчання на компетентнісних засадах. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Методика викладання у вищій школі», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Метою курсу є надання магістрантам необхідної теоретико-методичної підготовки в галузі викладання мовознавчих дисциплін, що є важливою умовою майбутньої професійної діяльності; адаптація магістрантів до успішного проходження практики, що сприяє закріпленню теоретичних знань і формуванню їхньої професійної компетентності.

Сучасний викладач вищої школи повинен добре знати зміст і систему роботи з мовознавчих дисциплін у вишах, усвідомлювати й реалізувати виховний потенціал цих дисциплін, знати основні методичні прийоми навчальної роботи, правила організації самостійної роботи студентів, особливості залучення студентів до науково-дослідницької діяльності, вимоги до контролю сформованості компетентностей студентів. Крім того, викладач повинен бути добре обізнаним з провідними напрямами розвитку методики як науки, дослідженнями останніх десятиліть, бачити проблеми, що не знайшли належного розв'язання.

Робота з методики викладання мовознавчих та літературознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах має бути узгодженою з курсами психології, педагогіки, мовознавчих, літературознавчих дисциплін, методиками вивчення української мови в школі.

Оскільки університетська методика викладання лінгвістичних дисциплін менше розроблена, ніж шкільна, недостатньо дослідженим є характер реалізації законів навчання в умовах вищої школи, до цього часу актуальною залишається проблема визначення змісту й структури курсу методики викладання мовознавчих дисциплін.

Навчальний процес у вищій школі складається з трьох складників – викладання (що, у свою чергу, виявляється як педагогічна діяльність викладача і навчання студентів); самостійна робота студентів та система контролю. У посібнику подано матеріали для опрацювання відповідно до запропонованого плану, завдання для самостійної роботи й контролю.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістранти повинні:

знати :

- про внесок провідних учених у теорію та практику навчання мовознавчих дисциплін у вишах;
- принципи навчання, їх специфіку; основні класифікації форм, методів, прийомів і засобів навчання;
- прогнозування технологічних тенденцій в освіті, суть понять „технологія”, „освітня технологія”, „педагогічна технологія” та їх класифікації;

уміти:

- створити план-проспект підготовки до лекції, семінару: добір джерел, укладання бібліографічного покажчика, вибір способів опрацювання літератури;
- складати план-конспект кожного типу лекції, практичного, семінарського заняття;
- добирати найбільш ефективні методи, прийоми і засоби навчання відповідно до теми і мети заняття;
- розуміти суть і значення, види й особливості навчальної практики студентів;
- організувати самостійну роботу і контроль за самостійною роботою студентів;
- планувати й реалізовувати науково-дослідницьку діяльність студентів.

У процесі опанування дисципліни магістранти повинні сформулювати такі компетентності:

- *загальнопрофесійну*, що містить здатність реалізувати професійну й особистісну самоосвіту, визначати індивідуальну освітню траєкторію, проектувати професійне зростання;
- *лінгвістичну*, що містить знання механізмів комунікативної діяльності, володіння нормами сучасної української літературної мови, правилами культури спілкування, побудови комунікативних стратегій; знання ритміко-мелодійних, темпоритмічних характеристик мовлення, кінетики, проксеміки; уміння користуватися цими знаннями в будь-якій життєвій ситуації;
- *педагогічну*, що визначається здатністю застосовувати сучасні методики й технології організації навчально-виховного процесу на різних освітніх ступенях у вищих закладах освіти;

- *дослідницьку*, що містить здатність аналізувати результати наукових досліджень, застосовувати їх в процесі розв'язання конкретних освітніх і дослідницьких завдань; здатність здійснювати навчання мовознавчих дисциплін на дослідницьких засадах; організовувати дослідницьку роботу студентів; готовність самостійно здійснювати наукове дослідження з використанням сучасних методів;
- *проектну*, індикаторами якої є готовність проектувати новий навчальний зміст та адекватні йому технології й методики навчання; здатність проектувати форми й методи контролю якості освіти, у тому числі із застосуванням інформаційних технологій.

Курс «Методика викладання у вищих навчальних закладах» містить лекційні, практичні заняття, самостійну роботу магістрантів.

Лекційний курс передбачає репрезентацію основних питань методики навчання української мови і є науково-теоретичною базою, що забезпечує усвідомлення й опанування конкретних прикладних питань вивчення мови й літератури в школі. Водночас лекції мають розкрити перед студентами актуальні проблеми методичної науки й тим самим стимулювати науково-дослідницьку діяльність магістранта.

У процесі проведення практичних занять поглиблюються, розширюються знання магістрантів, отримані на лекціях в узагальненій формі, а також формуються вміння професійної діяльності. Дидактичний потенціал практичних занять полягає в організації різноманітної діяльності студентів, використанні методів, прийомів і засобів, що сприяють актуалізації знань магістрантів. Під час практичних занять відбувається дослідницько-пошукова діяльність студентів. Практичні заняття спонукають студентів самостійно мислити, зіставляти наукові факти, робити висновки.

Самостійна робота студентів поєднує мотиваційний, змістовий, операційний аспекти. У процесі самостійної роботи магістранти знайомляться з різними джерелами: монографічними, лексикографічними, довідковими, електронними.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ БЛОКУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

I. ОПИС ПРЕДМЕТА БЛОКУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Курс: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 5 Модуль: 4 Загальна кількість годин: 150 год. Тижневих годин: 2	спеціальність: 035 Філологія спеціалізація: 035.01 Українська мова та література освітня програма: Українська мова і література	Нормативний Рік підготовки: 5 Семестр: 11 Аудиторні заняття: 32 год. Лекції: 16 год. Семінари: 16 год. Самостійна робота: 80 год. Модульний контроль: 8 год. Вид контролю: комплексний екзамен – 30 год.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН БЛОКУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТУДІЇ З МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН								
1.	Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна.	14	4	2	2		10	
2.	Історія розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі	14	4	2	2		10	
	Модульна контрольна робота №1	2						2
Змістовий модуль II. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ								
3.	Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного вишу	14	4	2	2		10	
4.	Новітні педагогічні технології	14	4	2	2		10	
	Модульна контрольна робота № 2	2						2
Разом		60	16	8	8		40	4

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У
ВИЩІЙ ШКОЛІ»**

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ								
1.	Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини.	14	4	2	2		10	
2.	Планування та організація роботи викладача літератури. Види навчальних занять з літератури	14	4	2	2		10	
	Модульна контрольна робота №1	2						2
Змістовий модуль II. СПЕЦИФІКА АУДИТОРНОЇ ТА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ З ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ								
3.	Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі	14	4	2	2		10	
4.	Методика організації самостійної роботи студентів з літератури	14	4	2	2		10	
	Модульна контрольна робота № 2	2						2
Разом		60	16	8	8		40	4

III. ПРОГРАМА БЛОКУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТУДІЇ З МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН

ЛЕКЦІЯ 1. Методика викладання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна

Загальні питання методики викладання мовознавчих дисциплін як галузі сучасної педагогічної науки. Об'єкт, предмет методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах. Закономірності, принципи методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах. Зв'язок методики викладання мовознавчих дисциплін із суміжними науками. Зміст і структура курсу. Методи наукового дослідження.

Методика навчання мовознавчих дисциплін у вищих освітніх закладах – це педагогічна прикладна наука, що має свій предмет, завдання й методи дослідження.

Метою курсу є з'ясування загальних і специфічних питань лінгводидактики й методики навчання мовознавчих дисциплін у підготовці студентів на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр».

До завдань методики навчання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах належать: формування уявлень магістрантів про систему мовознавчих дисциплін, що опановують студенти вищів; визначення мети й завдань навчання лінгвістичних дисциплін; визначення змісту навчання; розроблення навчальних робочих програм, підручників, методичних посібників; вибір та оптимізація методів, прийомів навчання, адекватних змісту; добір ефективних засобів навчання; визначення критеріїв оцінювання знань, сформованості вмінь і навичок, компетентностей студентів. Важливим завданням викладачів вищої школи є розвиток уявлень студентів про філологію як галузь, що динамічно розвивається, формування фахової компетентності майбутнього філолога, ціннісних орієнтацій мовної особистості.

Сучасний викладач лінгвістичних дисциплін має ґрунтовно володіти нормами літературної мови, бути обізнаним зі змістом і системою роботи з української мови у виші, виховним потенціалом лінгвістичних дисциплін, тенденціями розвитку сучасних лінгвістичних дисциплін.

ЛЕКЦІЯ 2. Історія розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі

Основні етапи становлення й розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах. Особливості становлення й розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі наприкінці XIX-30-рр. XX століття. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у 40 – 60-і роки XX століття. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у 70–90-і рр.

XX століття. Внесок у вітчизняну педагогічну науку К. Ушинського, В. Сухомлинського, С. Чавдарова, Г. Ващенко, О. Біляєва. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах на сучасному етапі.

Методика навчання мовознавчих дисциплін – відносно молода наука, що почала розвиватися наприкінці XX століття. Оптимізації шляхів підготовки сучасного викладача вищої школи сприяє усвідомлення значущості наукового доробку педагогів і філологів дев'ятнадцятого століття (Ф. Буслаєва, В. Острогорського, О. Потєбні, І. Срезневського, К. Ушинського та ін.), двадцятого століття (О. Біляєва, Н. Гуйванюк, В. Ужченка, К. Шульжука та ін.). Цікавим і корисним для магістрантів є досвід роботи викладачів провідних вишів України – наших сучасників.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ МОВОЗНАЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ

ЛЕКЦІЯ 3. Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного вишу

Особливості організації навчального процесу. Навчальний план як документ, що визначає графік навчального процесу, перелік, послідовність та час вивчення навчальних дисциплін, форми навчальних занять та терміни їх проведення, а також форми проведення підсумкового контролю. Призначення навчальних програм з мовознавчих дисциплін, особливості їх побудови. Аналіз змісту навчальних планів, програм, підручників, посібників.

Навчально-методичне забезпечення повинно мати комплексний характер та сприяти засвоєнню навчальної дисципліни (курсу) на рівні освітнього стандарту. Викладачі розробляють та систематично оновлюють навчально-методичні комплекси, які відповідають вимогам компетентнісного підходу до результатів навчання. Перелік документів визначається Положенням про організацію навчального (освітнього) процесу.

Зміст освіти визначають освітньо-професійна програма (ОПП) підготовки фахівців, освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ), навчальні програми дисциплін, інші нормативні документи. Зміст відображено в підручниках, посібниках, методичних матеріалах та інших засобах навчання.

ЛЕКЦІЯ 4. Новітні педагогічні технології

Понятійні ознаки дефініції «технологія». Сучасні педагогічні технології. Класифікації технологій. Сутність і основні категорії проблемного навчання. Модульно-рейтингова система навчання. Особливості використання педагогічних технологій у системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника.

Проблема інноваційних технологій підготовки фахівців у вищій школі – одна з провідних у сучасній методиці. Вона є об'єктом дослідження багатьох сучасних вітчизняних і зарубіжних педагогів, психологів, методистів (Я. Бурлака, Н. Голуб, І. Дичківська, І. Носаченко, А. Кіктенко, М. Кларін, О. Кучерявий, І. Лернер,

Н. Остапенко, І. Підласий, О. Пехота, О. Пометун, В. Рибалка, Т. Симоненко, С. Сисоєва, А. Хуторський, П. Юцявичене та ін.).

Слово «технологія» грецького походження й означає «знання про майстерність». О Пометун зазначає, що педагогічна технологія дає відповідь на запитання *як, якими (методами, прийомами, засобами)* досягти поставленої мети, установлюючи порядок використання різноманітних моделей навчання.

Словник іншомовних слів визначає технологію як сукупність способів переробки матеріалів, виготовлення виробів, надання послуг; процеси, що супроводять ці види робіт.

Термін «технологія» раніше пов'язували з виробничою сферою, її розглядали як сукупність методів обробки, виготовлення, зміни стану, властивостей, форми матеріалу, що застосовуються у процесі виробництва продукції. Як свідчить аналіз фахової літератури, будь-яка технологія засновується на ґрунтовному знанні механізму процесу виготовлення і практично ігнорує чинник особистості працівника в реалізації цього процесу. Тобто для отримання запланованого продукту важливо виконати всі операції, передбачені технологічною картою, і не важливо, хто ці операції виконуватиме. Отже, технологія передбачає певну серійність в отриманні однакового продукту, а це, на думку О. Пехоти означає, що в технології переважають закономірності процесу виготовлення певного продукту над людським чинником, який також впливає на процес одержання цього продукту. Якщо технічне трактування технології всім зрозуміле і не викликає ніяких сумнівів, то з поняттям педагогічної технології значно складніше.

**ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У
ВИЩІЙ ШКОЛІ»**

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.
СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ
У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ**

**ЛЕКЦІЯ 1. Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій
школі як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини.**

Особливості вивчення літератури як виду мистецтва і науки. Об'єкт і предмет методики. Загальнонаукові та специфічні методи дослідження методики викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі та їх характеристика: критичне переосмислення набутого вітчизняного і зарубіжного педагогічного досвіду, масове усне та письмове опитування викладачів та студентів, метод цілеспрямованого спостереження, педагогічний експеримент. Проблеми літературної освіти у вищій школі. Методологічні основи викладання літературознавчих дисциплін.

Законодавча база, яка регулює процес викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі. Статуси предметів «Вступ до літературознавства», «Теорія літератури», «Історія української літератури та літературної критики», «Східна література», «Антична література», «Фольклор», «Зарубіжна література» у вищих навчальних закладах України. Причини, які актуалізують їх вивчення: націоналізація української освіти, орієнтація України на світову спільноту. Специфіка викладання української та зарубіжної літератури. Мета і завдання курсів літератури у контексті Національної доктрини розвитку освіти в Україні XXI ст.

Сукупність наук, які виконують роль підвалин дисципліни «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі». Зв'язок методики з суміжними науками: літературознавством, мовознавством, педагогікою, психологією, естетикою, етикою та іншими науками. Роль практики навчання літературознавчих дисциплін у розвитку методичної науки та інноваційного оновлення літературної освіти.

Українська та зарубіжна література як засіб гуманізації української освіти і перебудови її на засадах особистісно зорієнтованої педагогіки, шлях до реалізації компетентнісного підходу в освіті.

Основні поняття теми: навчальний предмет, навчальна дисципліна, методологічні засади, предмет і об'єкт дослідження, методи наукового дослідження, специфіка предмета, законодавчі і нормативні документи.

Практичне заняття 1. Навчально-методичний комплекс з літературознавчих дисциплін у вищій школі. Огляд навчальних посібників. Рецензування робочої навчальної програми, програмної теми та розділу підручника.

ЛЕКЦІЯ 2. Планування та організація роботи викладача літератури. Види навчальних занять з літератури.

Навчальні програми з теоретичних та історичних курсів літератури для вищої школи. Авторські програми, правила затвердження. Їх структура. Мета планування роботи із світової літератури. Робоча навчальна програма. Її структура. Урахування знань, умінь та навичок, сформованих у процесі вивчення інших курсів. Основні принципи навчання предмета та їх відображення у планах роботи.

Підготовка викладача до вивчення дисципліни:

- визначення власної концепції курсу і кожної окремої теми, її співвіднесення з програмовими вимогами;
- вивчення матеріалів до теми за науковою і навчальною літературою (аналіз стану наукового дослідження теми і системи запитань і завдань, їх корегування із урахуванням рівня навчальних досягнень студентів);
- вивчення методичної та додаткової літератури, виявлення міжлітературних та міжпредметних зв'язків, з'ясування можливостей їх використання;
- лінгво-стилістичний аналіз виучуваного художнього твору;
- виявлення історичних, національних, культурологічних, соціальних тощо реалій, попередній огляд матеріалу, вибір засобів та форм коментування;
- аналіз наочності, визначення форм і способів її включення в загальну систему вивчення теми.

Специфіка аудиторних занять з літературознавчих дисциплін та їх вплив на переосмислення всіх складових курсу. Стала і неусталена структура лекційних та практичних занять. Загальнопедагогічні та специфічні вимоги до структури занять з літератури. Реалізація міжпредметних, міжлітературних та міжмистецьких зв'язків.

Плани лекційних і практичних занять. Наукові вимоги до їх структури. Проблема традиційних та нестандартних занять.

Основні поняття теми: програма курсу, робоча навчальна програма, плани занять, структура занять, вимоги до занять, загально дидактичні та специфічні принципи навчання, етапи підготовки до заняття.

Практичне заняття 2. Науковий аналіз художнього твору у його родовій специфіці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

СПЕЦИФІКА АУДИТОРНОЇ ТА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ З ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

ЛЕКЦІЯ 3. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.

Формування читацької компетентності, пізнавальної творчої активності, самостійності студентів у набутті знань, умінь та навичок. Проблемне навчання літератури.

Наукові класифікації методів навчання. Специфіка методів навчання світової літератури. Види методів. Реалізація методів через адекватні прийоми роботи. Види робіт. Комбінування різних методів, їх взаємозв'язок у практичній діяльності викладача. Метод творчого читання на всіх етапах літературної освіти як основний специфічний метод вивчення художньої літератури, прийоми реалізації, види робіт. Метод евристичної бесіди, прийоми реалізації, види робіт. Види бесід (за задалегідь складеними питаннями, вільна, евристична). Їх роль у активізації процесу осмислення художнього твору. Дослідницький метод та специфіка його впровадження, прийоми реалізації, види робіт. Мета і завдання використання репродуктивного методу з різними прийомами та видами робіт.

Принципи вибору методів навчання. Залежність вибору методів і прийомів роботи від типу, конкретної мети і змісту заняття. Ефективність звернення до прийому зіставлення: фактів рідної та зарубіжної літератур, оригіналу і перекладу, різних перекладів, реалій суспільного і культурного життя, менталітету, літературно-критичних матеріалів тощо.

Форми організації навчальної діяльності студентів. Пасивні, активні та інтерактивні форми організації роботи. Традиційні та сучасні форми роботи.

Оптимізація літературної освіти. Засоби навчання. Сучасні технічні та комп'ютерні засоби навчання. Наочність на лекційних і практичних заняттях з літератури. Види і типи наочності.

Комунікативно-ситуативні вправи як вид діяльності з розвитку життєвих/ключових компетентностей і мовленнєвої компетенції студентів.

Основні поняття теми: методи роботи, прийоми роботи, види робіт, форми організації навчальної діяльності, засоби навчання, активізація читацької та дослідницької діяльності.

Практичне заняття 3. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.

ЛЕКЦІЯ 4. Методика організації самостійної роботи студентів з літератури.

Навчально-виховні завдання самостійної роботи літератури. Рекомендації до організації самостійної роботи. Взаємозв'язаний характер аудиторної і самостійної роботи студентів. Роль самостійної роботи у розвитку наукової і читацької компетентності студентів. Принципи організації самостійної роботи:

- взаємозв'язане вивчення теоретичних та історичних курсів у системі фахової освіти;
- взаємопов'язане вивчення української та зарубіжної літератури;
- широке використання різноманітних форм організації навчальної діяльності та видів роботи, що стимулюють наукову і навчальну діяльність;
- загальні дидактичні принципи (наступності і перспективності, доступності, індивідуального підходу тощо).

Зміст самостійної роботи. Принципи вибору матеріалу для самостійного опрацювання (персоналії, проблемно-тематичний, жанрово-родовий, взаємозв'язаного вивчення української та зарубіжної літератури).

Етапи здійснення самостійної роботи з літературознавчих дисциплін у вищій школі. Ефективні форми організації перевірки самостійно опрацьованого матеріалу. Основні види робіт (тестування; індивідуальні та колективні бесіди; «звіти» про самостійно прочитані художні твори; ведення читацького щоденника; складання каталогів з картками, що містять бібліографічні відомості та коротку анотацію; ведення робочого зошита із самостійної роботи; складання анотацій, післямов, передмов до художньої та наукової літератури; написання рецензій, відгуків, рефератів, творчих робіт; проведення засідань літературознавчого гуртка).

Наукові та університетські бібліотеки. Керівництво самостійною науковою роботою. Навчання самостійній організації учбової діяльності.

Самостійне моделювання Intel-проектів: мультимедійний супровід певної навчальної теми, постер або розширена презентація власного проекту, публікація власних літературних творів, веб-сторінка власного проекту.

Основні поняття теми: самостійна робота, самостійне навчання, принципи самостійної роботи, принципи вибору творів та наукових джерел, форми організації навчальної діяльності, види робіт, самостійне читання.

Практичне заняття 4. Індивідуальна науково-дослідна робота студентів.

HMK C.O.

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ БЛОКУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Практичне заняття № 1

Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна

1. Загальні питання методики навчання мовознавчих дисциплін як галузі сучасної педагогічної науки.
2. Об'єкт, предмет методики навчання мовознавчих дисциплін та основні підходи до навчання мовознавчих дисциплін у вищому навчальному закладі.
3. Закономірності, принципи методики навчання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах.
4. Зв'язок методики навчання мовознавчих дисциплін із суміжними науками.
5. Зміст, структура курсу та методи наукового дослідження.

ЗАВДАННЯ:

1. Прочитайте уривок із публікації З. Бакум (Бакум З. Текстцентризм у сучасній системі принципів навчання української мови / З. П. Бакум // Зб. наук. праць. Пед. науки. – Вип. 47. – Херсон: ХДУ, 2006. – С. 85#91). Обґрунтуйте значущість цього принципу у формуванні мовної особистості учня/студента.
2. Прочитайте подані тексти*, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?

ЛЮБЛЮ

Люблю, коли після дощу влітку повітря пахне свіжістю трави й гарячим асфальтом. Люблю, коли у поштовій скриньці знаходжу листа. Несподівано. Люблю чорний шоколад. Вишуканий. Гіркувато-солодкий. Люблю книжки: гортати їх, сторінка за сторінкою, вдихати ні з чим незрівняний аромат паперу, літер, мудрості... Люблю, коли за вікном негода, а вдома затишно й тепло. Люблю м'які кошлаті шкарпетки. Вони трепетно зігрівають кожен пальчик узимку. Люблю яскраві жовті тюльпани. У них ховається сонце. І весна. Люблю бедриків. І світанок. Коли над луками парує туман, а повітря тремтить від ранкової свіжості. Люблю мармелад, синє небо в білих хмаринках, пухнасті зворушливі кульбабки, барвисту веселку. Люблю життя!

- Розробіть по 2-3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.
3. Порівняйте об'єкт, предмет, мету й завдання методики навчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах та у вищому навчальному закладі. Якого висновку ви дійшли ?
 4. Напишіть стисле есе на тему “Українська мова як навчальна дисципліна у вищій школі: проблеми та новітні погляди на викладання”.

5. Підготуйте зв'язне висловлення з теми “Виховний потенціал мовознавчої дисципліни (за вибором студента)”. Використовуйте прийоми активізації уваги слухачів.
6. Проаналізуйте матеріал вишівського підручника (за власним вибором), визначте, на які принципи спираються автори, пропонуючи інформацію для суб'єктів навчання.
7. Що розуміють у методиці під педагогічним експериментом? Сформулюйте мету констатувального, навчального, контрольного етапів педагогічного експерименту з будь_якої теми (дисципліна обирається за вибором студента).

Питання для самоконтролю

1. Розкажіть про методику навчання мовознавчих дисциплін як науку, її предмет, завдання та методи дослідження.
2. З'ясуйте, яке призначення має методика викладання мовознавчих дисциплін як навчальна дисципліна і які її особливості.
3. Розкажіть про джерела методики навчання мовознавчих дисциплін.
4. Повідомте про зв'язки методики навчання мовознавчих дисциплін з іншими науками і проілюструйте їх прикладами.
5. Що таке лінгводидактика і як вона співвідноситься з методикою навчання мовознавчих дисциплін?

Література

1. **Бакум З. П.** Теоретико-методичні засади навчання фонетики української мови в гімназії: монографія / Зінаїда Павлівна Бакум. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2008. – 338 с.
2. **Бондар В. І.** Дидактика: ефективні технології навчання студентів / Володимир Іванович Бондар. – К. : Освіта, 1996. – 92 с.
3. **Булатова О. С.** Искусство современного урока : [учеб. пос. Для студентов высших учеб. заведений] / О. С. Булатова. – М. : Академия, 2006. – 256 с.
4. **Голуб Н. Б.** Риторика у вищій школі / Ніна Борисівна Голуб. – Черкаси : Брама-Україна, 2008. – 408 с.
5. **Дідук_Ступ'як Г. І.** Філософсько-методологічні орієнтири лінгвометодичної технології “Інтерація різнотипових підходів” до вивчення української мови [Текст] / Галина Іванівна Дідук-Ступ'як // Теоретико-практичні аспекти сучасних лінгвістичних та лінгводидактичних парадигм : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Рівнен. держ. гуманіт. Ун'т; редкол. : В. Я. Мельничайко, І. М. Хом'як, М. В. Мірченко та ін. – Рівне; Острог : Вид-во НУ “Острозька академія”, 2012. – С.80-86.
6. **Донченко Т. К.** Про концепцію вивчення рідної мови / Донченко Т. К. // Укр. мова і л'ра в шк. – 1993. – № 1. – С. 3-4.
7. **Дьяченко В. К.** Дидактика / В. К. Дьяченко. – М. : Народное образование, 2006. – Т. 1. – 400 с.

8. **Зимняя И. А.** Педагогическая психология: учебник для вузов / Ирина Алексеевна Зимняя. – 2-е изд., доп., испр. и перераб. – М. : Издательская корпорация “Логос”, 2000. – 384 с.

9. **Зязюн І.А.** Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти / І.А.Зязюн // Педагогіка толерантності. – 2000. – № 3. – С. 58 – 61.

10. **Мамчур Л.** Теоретичні підходи до формування комунікативної компетентності учнів основної школи / Л. Мамчур // Зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань : ПП Жовтий, 2010. – Ч. 4. – 305 с. – Режим доступу : udpu.org.ua/files/fahovi_vydannya/univer/2010

11. **Омельчук С.** “Підхід до навчання” як базова категорія сучасної лінгводидактичної науки / С. Омельчук // Українська мова і література в школі. – 2013. – № 2. – С. 2-7.

12. **Пионова Р. С.** Педагогика высшей школы : учеб. пос. / Р. С. Пионова. – Мн. : Выш. шк., 2005. – 303 с.

13. **Плиско К. М.** Принципы, методы і форми навчання української мови : теоретичний аспект / К. М. Плиско. – Х. : Основа, 1995. – 240 с.

14. **Подласый И. П.** Педагогика. Новый курс : учеб. для студентов пед. Вузов : в 2 кн. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – Кн. 1 : Общие основы. Процесс обучения. – 1999. – 576 с.

15. **Словник_довідник з української лінгводидактики** : навч. посіб. / кол. авт. За ред. М. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2003. – 149 с.

16. **Текучев А. В.** Методика русского языка в средней школе / А. В. Текучев. – 3'е изд., перераб. – М. : Просвещение, 1980. – 414 с.

16. **Фіцула М. М.** Вступ до педагогічної професії : [навч. посіб.] / Михайло Михайлович Фіцула. – 2'е вид. – Тернопіль : Навч. книга. – Богдан, 2003. – 136 с.

17. **Юцявичене П. А.** Теория и практика модульного обучения / П. А. Юцявичене. – Каунас : Швиеса, 1989. – 272 с.

Практичне заняття № 2

Історія розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі

1. Основні етапи становлення й розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищих освітніх закладах.

2. Особливості становлення й розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі наприкінці XIX – 30-рр. XX століття.

3. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у 40 –60 роки XX століття.

4. Розвиток методики навчання мовознавчих дисциплін у 70 – 90-і роки XX століття.

5. Особливості розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у XXI столітті.

Завдання

1. Внесок у вітчизняну педагогічну науку К. Ушинського, Г. Ващенка, С. Чавдарова, В. Сухомлинського, О. Біляєва та інших дослідників.
2. Прочитайте подані тексти, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?

ДЯДЕЧКО ВІТЕР

Дядечко Вітер – називали його сусідські діти. А він дарував їм кольорові вітрячки, солодких півників на паличці й учив розмовляти з голубами. Він жив високо)високо, аж під небом, і, аби завітати до нього в гості, треба було подолати вісімнадцять шаблів дерев'яних східців. У його піднебесній оселі було цікаво: навколо висіли срібні дзвоники, а неземної краси білосніжні й попелясті голуби ніжно туркотіли на вушко, розповідали секрети цукрових хмар. Діти завжди приходили з крихтами хліба, і птахи зліталися з-попід стелі просто їм на долоні, а іноді також сідали їм на плечі й навіть голови! Тоді дядечко Вітер сміявся, а діти були щасливі.

НАРЕЧЕНА

Серденько б'ється так швидко, що подих перехоплює, (*...у радості й горі, у багатстві й бідності...*) Ніжна усмішка сором'язливо ховається за тонким мереживом невагомого, (сніжно) білого вельону; ясні очі щастям світяться. Розшитий блискітками корсет обійняв тонкий стан, золоте волосся м'якими хвилями по плечах розсипалося, (*...хоч би що трапилося, я завжди буду поруч із тобою...*) Кришталеві черевички заховалися під довгим шлейфом вишуканої сукні, зітканої з найдорожчого краму. Розкішний букет із королівських півоній п'янкими ароматами напуває, зваблює, (*...у здоров'ї та хворобі... і поки смерть не розлучить нас.*) Вуста тремтять від його поцілунку, золотим сяйвом неземної радості душа наповнюється. (*...Віднині я – лише твоя...*) Наречена...

- Розробіть по 2(3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.

3. Підготуйте повідомлення про науковий доробок викладача вищого навчального закладу, в якому ви навчаєтеся, зосередивши увагу на таких аспектах:

- коло наукових інтересів;
- які технології навчання застосовує;
- яким методам, засобам віддає перевагу;
- основні навчально)методичні праці;
- наявність наукової школи;
- утілення наукових ідей в освітній простір.

Список рекомендованих джерел:

– Бакум З. Естетичний аспект у навчанні української мови / З. П. Бакум // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – №22 (209), листопад. – Луганськ, 2010. – С. 177 – 183.

– Горошкіна О., Караман О. Формування креативності майбутніх учителів української мови як лінгводидактична проблема / О. Горошкіна, О. Караман // Українська мова і література в школах України. – 2014. – № 12. – С. 29–33.

– Омельчук С. Основні аспекти мовленнєво)методичної компетентності вчителя)словесника / С. Омельчук // Дивослово. – 2012. – №5. – С.13–18.

– Саєвич І. Роль людського чинника у мові: людина – мова – світ / І. Саєвич // Українська мова і література в школах України. – 2014. – № 7–8. – С. 9–12.

– Селігей П. Виховувати мовну свідомість / П. Селігей // Дивослово. – 2012. – № 8. – С. 32–35.

Питання для самоконтролю

1. Внесок у методику навчання української мови О. Біляєва, М. Пентилюк, В. Мельничайка.

2. Сучасна лінгводидактика в персоналіях.

3. Особливості навчання української мови у вишах студентів нефілологічних спеціальностей (на основі аналізу наукових праць І. Дроздової, К. Климової, О. Ковтун, Л. Паламар та ін.).

4. Особливості навчання риторики на сучасному етапі (на основі аналізу наукових праць Н. Голуб, Л. Мацько, В. Нищети, Г. Сагач, та ін.).

5. Здобутки у методиці навчання мовознавчих дисциплін викладачів вашого університету.

6. Схарактеризуйте основні етапи розвитку вітчизняної вищої мовознавчої освіти.

7. Вплив мовознавчої науки на стан сучасної філологічної освіти.

8. У чому полягають особливості розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін?

Література

1. Бакум З. П. С.Х.Чавдаров і лінгводидактика // Початкова школа. – 1997. – №2. – С. 52 – 55.

2. Бадер В. І. Електронна лінгводидактика: стан і перспективи / В. І. Бадер // Education and Pedagogical Sciences (Освіта та педагогічна наука). – 2012. – № 2. – С. 34–43.

3. Біляєв О.М. Лінгводидактичні основи сучасного уроку мови / О. М. Біляєв // Укр. мова і літ. В шк. – 1982. – № 10. – С. 50–61.

4. Біляєв О.М. Сучасний урок мови / О. М. Біляєв // Укр. мова і літ. в шк. – 1972. – № 9. – С. 1–10.

5. **Гончаренко С. У.** Український педагогічний словник / Семен Устинович Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
6. **Гузій Н. В.** Педагогічний професіоналізм: історико)методологічні та теоретичні аспекти : моногр. / Наталія Василівна Гузій. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. – 243 с.
7. **Зязюн І. А.** Краса педагогічної дії / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К. : Укр.-фінський ін)т менеджменту і бізнесу, 1997. – 218 с.
8. **Іванишин В.** Мова і нація. / В. Іванишин, Я. Радевич)Винницький – Дрогобич: Видавнича фірма “Відродження”, 1994. – 218 с.
9. **Караман С. О.** Методика навчання української мови в гімназії : навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти / Станіслав Олександрович Караман. – К. : Ленвіт, 2000. – 272 с.
10. **Караман С. О.** Сучасна українська літературна мова: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ, О. М. Горошкіна та ін.; за ред. С. О. Карамана. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 560 с.
11. **Клочек Г.** Сучасна шкільна мовно-літературна освіта: спроба системного аналізу / Г. Клочек //Дивослово. – 2002. – № 4. – С. 26–32.
12. **Мазуркевич О. Р.** Фаховій підготовці вчителя літератури – наукові основи / О. Р. Мазуркевич //Українська мова і література в школі. – 1970. – №7. – С. 1–7.
13. **Майборода В. К.** Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917)1985 рр.) / Василь Каленикович Майборода. – К.: Либідь, 1992. – 196 с.
14. **Микитюк О. М.** Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико)педагогічний аспект) / Харк. держ. пед. Ун-т імені Г. С. Сковороди. – Харків: “ОВС”, 2001. – 256 с.
15. **Рождественский Ю. В.** Теорія риторики / Юрий Владимирович Рождественский. – М. : Добросвет, 1997. – 600 с.
16. **Семеног О. М.** Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури /О. М. Семеног: Монографія. – Суми: ВВП “Мрія)1” ТОВ, 2005. – 404 с.
17. **Українська мова за професійним спрямуванням:** навч. посіб.[для студ. вищ.навч.закл.] / С. О. Караман, О. А. Копусь, В. І. Тихоша та ін.; за ред. С. О. Карамана,О. А. Копусь. – К.: Літера ЛТД, 2013. – 544 с.
18. **Шестов Л.** Апофеоз беспочвенности. Опыт адогматического мышления / Л. Шестов – Л., 1991. – С. 21–37.
19. **Шумарова Н. П.** Соціолінгвістика і стилістика: система кореляцій [Електронний ресурс] / Наталія Петрівна Шумарова. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&=1072>.
20. **Яворська С.** Розвиток лінгвістичної думки в методичному контексті / С. Яворська // Вісн. Луганського нац. пед. Ун-ту імені Тараса Шевченка (Пед. науки). – 2003. – № 12. – С. 191–200.
21. **Яворська С. Т.** Становлення і розвиток методики навчання української мови як науки (XVI–XX ст.). – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового

ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика навчання (українська мова). – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2005. – 421 с.

Практичне № 3. Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного вишу

- 3.1. Особливості організації навчального (освітнього) процесу у вищому освітньому закладі.
- 3.2. Призначення навчального плану, навчальної, робочої програми.
- 3.3. Електронний підручник як засіб навчання мовознавчих дисциплін.

Завдання

- 1. Принципи побудови вишівського підручника.**
- 2. Прочитайте подані тексти, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?**

ДОРОГА ДОДОМУ

Теплими сонячними промінчиками крізь смарагдово-багряне листя високих дерев. Блакитними латочками м'якого неба. Тонкими, невловимими, срібними ниточками-павутинками. Рясно насіяними хатками, кольорово-веселковими, майже іграшковими. Усміхненими бабусями на лавчинах, коло воріт. Жовтогарячими соняшниками, тендітними мальвами, садками, рясними кущами барвистих півоній, квітучими айстрами. Безкрайними луками, ще зеленими. Табунами коней, що відчайдушно мчать із вітром наввипередки. Золотими куполами білосніжних храмів. Тонким, протяжним звуком дзвону, що тане й зникає. Відчиненими хвірточками, вбраними клумбами. Кудлатим собакою. Дрібними курочками на подвір'ях. Веселим сміхом дітлахів. Стогоном дерев'яного воза, скрипом колеса о кам'яний ґрунт. Духмяним запахом свіжовипеченого хліба. Важким ароматом диму й осіннього листя в повітрі. Дорога додому. Бабине літо.

ІНФАНТА

Давним-давно жила на світі маленька Інфанта*. Аристократично пхінькала, коли була не в гуморі. Смакувала вівсяну кашу зі срібної ложечки, а на десерт любила груші в карамельному соусі. По обіді вона засинала на високих пухких перинах під заколисуючі мотиви віденських вальсів. І кожного дня прогулювалася околицями міста в надії зустріти свого маленького принца. А зустріла – пастушка. Там, на безкрайніх смарагдових луках королівства, він пас неслухняних поросят і майстрував чудернацькі свистунці з червоної глини. Замурзаний пастушок настільки сподобався Інфанті, що вона залишилася з ним назавжди. Удвох вони крутять поросяткам хвостики й частують одне одного стиглими медовими грушами. Дарма, що без карамельного соусу.

* Інфанта (від англ. *infant* – дитина) – дитина короля й королеви.

- **Розробіть по 2-3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення**

студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.

3. Особливості використання посібників у навчально-виховному процесі.

4. У сучасній педагогічній науці стало традицією визначати мету підготовки фахівця через поняття компетентність (професійна та її складники: лінгвістична, комунікативна, літературознавча тощо).

5. Кількість компетентностей не є чітко визначеною і в різних дослідженнях варіюється. Випишіть із лексикографічних джерел тлумачення слова *компетентність*. Спробуйте дати визначення професійної компетентності магістра-філолога. Поміркуйте, з яких частин вона складається. Проаналізуйте, на формування яких компетентностей спрямований підручник з мовознавчої дисципліни (обирається магістрантом самостійно).

6. Наведіть приклади завдань з підручників і збірників вправ (за власним вибором), спрямовані на формування:

- лінгвістичної компетентності студентів;
- комунікативної компетентності студентів;
- соціокультурної компетентності студентів.

7. Проаналізуйте робочу навчальну програму з мовознавчої дисципліни, побудовану за вимогами кредитно-модульної системи навчання.

8. Назвіть основні структурні компоненти й прокоментуйте принципи побудови модульної програми. Розкрийте зміст кожного змістового модуля. Які мовні знання й уміння мають бути сформовані в студентів? Які вимоги висуваються до роботи над граматичними і стилістичними нормами української літературної мови?

9. Складіть анотацію на підручник із сучасної української літературної мови для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів.

10. Підготуйте стислий зіставний аналіз підручників із сучасної української літературної мови. Що їх об'єднує? Чим вони відрізняються?

9. Прокоментуйте думку В. Борисенко, О. Караман, С. Карамана:

“...готуючи матеріали для тематичного оцінювання, викладач має збалансувати його за складністю: 25% – легких, 25% – складних та 50% тестів середнього рівня складності, що відображатиме співвідношення різних за рівнем сформованості відповідних компетенцій студентів” (В. Борисенко, С. Караман, О. Караман. Тестовий контроль як метод діагностики навчальних досягнень студентів // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2012. – № 24 (259) грудень. Ч. II. – С. 108).

Питання для самоконтролю

1. Які принципи покладено в основу побудови навчальних і робочих програм.
2. Чи відповідає інтерпретація лінгвістичних відомостей у чинних вишівських підручниках сучасній парадигмі мовознавчої науки? Обґрунтуйте власну думку (урахування здобутків психолінгвістики, герменевтики, соціолінгвістики, когнітивної лінгвістики тощо).

3. Яким ви уявляєте собі підручник для філологічних факультетів вищих навчальних закладів нового покоління?
4. Чи може електронний підручник замінити традиційний?
Обґрунтуйте свою думку.
5. Яка роль у філологічній підготовці студентів відводиться посібникам?

Література

1. **Крупа М.** Лінгвістичний аналіз художнього тексту (програма курсу для філологічних факультетів) / М. Крупа // Дивослово. – 2006. – № 11. – С. 36–39.
2. **Любашенко О.** Українська мова як мова навчання та дисципліна у вищій школі / О. Любашенко // Українська мова і література в школі. – 2006. – № 7. – С. 39–42.
3. **Методика** навчання української мови в середніх навчальних закладах / За ред. М. Пентиліук. – К. : Ленвіт, 2009. – 400 с.
4. **Методика** навчання української мови в середній загальноосвітній школі: Програма для студентів спеціальності 6.010103 “Українська мова і література” факультетів української філології педагогічних університетів та інститутів / Уклад. О. Горошкіна, С. Караман, М. Пентиліук. – К. : Ленвіт, 2010. – 32 с.
5. **Нагаєв В. М.** Методика викладання у вищій школі / В. М. Нагаєв: навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
6. **Практика** в системі професійної підготовки вчителя-словесника. Програма спецкурсу для студентів спеціальності 7.010103 “Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література” / Уклад. О. Семенов. – К.: Глухів : РВВ ГДПУ, 2004. – 71 с.
7. **Професійна компетенція** вчителя української мови і літератури. Програма спецкурсу для студентів спеціальності 7.010103 “Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література” / Уклад. О. Семенов. – К., Глухів: РВВ ГДПУ, 2003. – 49 с.
8. **Шепетко Ю.** Особливості використання електронного підручника з української мови / Ю. Шепетко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2010. – № 22 (209). – Ч. I. – С. 142–147.
9. **Шепетко Ю. М.** Електронний підручник як ефективний засіб підвищення якості освіти / Ю. М. Шепетко // Інформаційні технології і засоби навчання. – К. : Електронне наукове фахове видання. – 2010. – Вип. 6 (20). – Режим доступу до журналу: [http:// www.ime.edu!ua.net/em.html](http://www.ime.edu.ua.net/em.html)__

Практичне № 4. Новітні педагогічні технології (2 год.)

1. Понятійні ознаки дефініції «технологія».
2. Сутність поняття педагогічна технологія
3. Класифікації технологій.
4. Особливості впровадження педагогічних технологій в інших країнах.
5. Проблемне навчання.

6. Кредитно-модульна технологія.

Завдання

1. Сутність і основні категорії проблемного навчання.
2. Прочитайте подані тексти, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?

МАЛЮК І КРИХІТКА

«Пані Матильдо, що сталося?» – питально звела брівки пані в позолочених окулярах. «Що вам сказати, пані Іветто, мій малюк сьогодні так погано спав! Усю ніч крутився. Температура? Чи животик болів?» – скрушно зітхнула пані у хутрянному манто.

«Ой, розумію. Моя крихітка іноді так погано їсть, а я – переживаю», – проїнялася пані Іветта. «Їх потрібно любити! – урочисто промовила пані Матильда. – Я оце вчора курточку тепленьку своєму купила, холодно ж!» – «А я своїй крихітці комбіне... Ой, лишенько, що це?!» – несподівано схопилася на ноги одна. «Жоржик! Мімі! Ану сюди! Негайно!» – схвильовано гукнула друга. Мініатюрна такса й французький бульдог у болоньєвій курточці саме знайомилися з дебелим мастифом.

РАДІСТЬ

Сьогодні вночі їй наснилися білі єдинороги. Вона літала з ними аж до сьомого неба! І була щасливою. Уранці прокинулася з усмішкою й пішла варити духмяну каву. Поволі повітря довкола неї наповнювалося легкими хмарками аромату арабіки, кориці й... безмежної радості! Вона зробила кілька невеликих ковточок і, здавалося, відчула, як за спиною виростають білосніжні крила! Смакувала каву. Смакувала, життя! Пританцьовувала босоніж, розглядаючи своє відображення у вікні. Сьогодні її день! Сьогодні її радість! Розкинувши руки, немов крила, вона впала на м'які перини й розсміялася! Світ заглядав до неї у вікно й грайливо всміхався. На туалетному столику лежав маленький букетик фіалок. І записка: «Люблю».

• Розробіть по 2-3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.

3. Модульно-рейтингова система навчання.

4. Особливості використання педагогічних технологій у системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні ознаки дефініції “технологія”.
2. Рівні функціонування технології.

3. У чому полягають особливості використання педагогічних технологій у системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника?

4. У чому, на вашу думку, полягають переваги проблемного навчання?

5. Схарактеризуйте основні принципи модульного навчання.

Література

1. **Даниленко Л.** Інноваційна освітня діяльність / Л. Даниленко // Директор школи. – 1998. – № 18 (30).

2. **Дичківська І. М.** Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 218 с.

3. **Загвязинский В. И.** Инновационные процессы в образовании и педагогическая наука / В. И. Загвязинский // Инновационные процессы в образовании. – Тюмень, 1990. – С.45– 54.

4. **Нагаєв В. М.** Методика викладання у вищій школі / В. М. Нагаєв: Навч. посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

5. **Новые педагогические и информационные технологии в системе образования:** учеб. пособие для студ. пед. Вузов и системы повыш.

квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров; под ред. Е. С. Полат. – М. : Издательский центр “Академия”, 2000. – 272 с.

6. **Окуневич Т.** Модульна система навчання в удосконаленні культури мовлення майбутнього вчителя-словесника / Т. Окуневич // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка (Пед. науки). – 2003. – № 12 (68).

7. **Освітні технології :** навч. метод. посіб. / О. М. Пехота та ін.; за заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К, 2003. – 255 с.

8. **Остапенко Н. М.** Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб / Н. М. Остапенко, Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. – К. : ВЦ “Академія”, 2011. – 248 с.

9. **Прокопенко І. Ф., Євдокимов В. І.** Педагогічна технологія. – Х., 1995.

10. **Селевко Г. К.** Педагогические технологии авторских школ / Герман Константинович Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2005. – 192 с.

11. **Семенов О. М.** Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури / О. М. Семенов: монографія. – Суми: ВВП “Мрія-1” ТОВ, 2005. – 404 с.

12. **Сікорський П. І.** Кредитно-модульна технологія навчання : навч. посіб. / Петро Іванович Сікорський – К. : Європ. Ун-т, 2004. – 127 с.

13. **Химинець В. В.** Інноваційна освітня діяльність / В. В. Химинець. – Тернопіль : Мандрівець, 2009. – 360 с.

14. **Чернилевский Д. В., Филатов О. К.** Инновационные подходы к организации обучения / Д. В. Чернилевский, О. К. Филатов // Специалист. – 1997. – № 2.

15. **Юцявичене П. А.** Теория и практика модульного обучения / Пальмира Альбиновна Юцявичене. – Каунас : Швиеса, 1989. – 272 с.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ БЛОКУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА: Навчально-методичний комплекс з літературознавчих дисциплін у вищій школі. Огляд навчальних посібників. Рецензування робочої навчальної програми, програмної теми та розділу підручника.

ПЛАН:

1. Об'єкт курсу літератури у вищій школі. Жанровий і тематично-хронологічний принципи відбору і розподілу матеріалу.
2. Особливості вивчення історико-літературного курсу. Принципи побудови програми.
3. Критерії добору художніх текстів для вивчення: висока художня цінність; суспільне і літературне значення твору для різних епох.
4. Можливі шляхи удосконалення програм з літератури.
5. Роль підручників, навчальних посібників, хрестоматій у викладанні літератури.
6. Відповідність композиції і змісту підручників та навчальних посібників чинним програмам з літератури.
7. Особливості хрестоматій з літератури, їх функції у навчальному процесі. Принципи їх побудови.
8. Науково-теоретичний рівень підручників, навчальних посібників та хрестоматій, переваги і недоліки теоретико-літературних матеріалів.
9. Основні функції питань і завдань до виучуваного матеріалу; їх сприяння усвідомленню ідейно-естетичного змісту творів.
10. Можливості викладання літературознавчих дисциплін без підручника, навчального посібника та хрестоматії.

ЗАВДАННЯ:

1. Вивчити варіативні програми та підручники з історії української літератури та літературної критики для вищої школи.
2. Прокоментувати зміст і своєрідність курсу історії української і зарубіжної літератури як навчального предмета, мету і завдання його вивчення. Визначити науковий рівень підручників. Стиль викладу матеріалу.
3. Пояснити місце самостійної роботи в аналізованих підручниках.
4. Сформулювати можливі переваги і недоліки програм з літератури.
5. Скласти коротку рецензію на підручники (2 за вибором) з історії української та зарубіжної літератури для вищої школи за планом:
 - Назва підручника (посібника).
 - Тип.
 - За чією редакцією виданий, термін видання.

- З яких розділів складається.
- Методи, використані автором у складанні підручника (посібника).
- Приналежність автора до певної наукової школи.
- Структура підручника (посібника).
- Предмет, тема, основні положення і висновки автора.
- Відповідність підручника змісту чинних програм з літератури.
- Характеристика основних та ілюстративних матеріалів:

матеріал для вступних занять (біографічні довідки, документи, що характеризують добу, історія написання твору тощо);

відповідність мови і стилю викладу матеріалу освітнім завданням;

роль питань і завдань;

відповідність теоретико-літературних матеріалів сучасним вимогам вивчення літератури, їх доступність і рівень цікавості, роль у сприйнятті та аналізі художнього тексту;

роль ілюстративних матеріалів.

- Переваги і недоліки у змісті і оформленні підручника.
- Реалізація принципу наступності у навчанні в аналізованих підручниках.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.30-78.
2. Мірошниченко Л. Актуальні проблеми методики викладання світової літератури // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2005. - № 6. - С. 5-9.
3. Наливайко Д. Зasadничі принципи у створенні програм // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2003. - №3. – С. 7-8.
4. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти.- К.: Ленвіт, 2000.- С.95-107.
5. Програми, підручники, навчальні посібники та хрестоматії з літературознавчих дисциплін у ВНЗ.
6. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
7. Семенов О. М. Тенденції літературознавчої підготовки вищій школі // Українська література в загальноосвітній школі. – 2004. - № 12. – С.13-17.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

ТЕМА: Науковий аналіз художнього твору у його родовій специфіці.

ПЛАН:

1. Методологічні принципи наукового аналізу художнього твору. Реалізація їх на у різних варіантах розбору.
2. Мета, обсяг, засоби літературознавчого аналізу художніх текстів.
3. Шляхи аналізу твору як послідовність вивчення художнього тексту, що реалізується в системі завдань. Основні шляхи вивчення мистецького твору.

4. Вибір шляхів аналізу художнього твору залежно від рівня літературознавчої підготовки студентів, специфіки художнього твору.
5. Формування читацької культури та читацьких якостей у процесі вивчення художніх творів.
6. Жанрові особливості епічних творів, специфіка їх вивчення.
7. Шляхи створення системи завдань по вивченню епічних творів.
8. Схеми аналізу епічних творів.
9. Жанрові особливості драматичних творів, специфіка їх вивчення.
10. Шляхи створення системи завдань по вивченню драматичних творів.
11. Схеми аналізу драматичних творів.
12. Жанрові особливості ліричних творів, специфіка їх вивчення.
13. Шляхи створення системи завдань по вивченню ліричних творів.
14. Схеми аналізу ліричних творів.

ЗАВДАННЯ:

Підготувати план-конспект практичного заняття по вивченню епічного, драматичного та ліричного твору (за вибором).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник. - К.: Либідь, 2001. - С.251-283.
2. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник для студентів-філологів. – К.: Ленвіт, 2000. – С. 160-183.
3. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти.- К.: Ленвіт, 2000.- С. 221-230, 238-265.
4. Пути анализа художественного произведения / Под ред. Б.Ф.Егорова. - М.: Просвещение, 1983. - С.91-108.
5. Ткаченко А.О. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2003. - С.55-68, 79-98.
6. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

ТЕМА: Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.

ПЛАН:

1. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.
2. Методи, прийоми і види робіт з літератури.
3. Способи організації самостійної дослідницької роботи з літератури.
4. Наукові принципи аналізу художнього твору.
5. Підсумки вивчення художнього твору як узагальнення взаємозв'язаної роботи викладача і студентів.

ЗАВДАННЯ:

Скласти план-конспект лекції з історії української літератури та літературної критики з теми «Вступ. Українська література 40-60-х рр. XX ст.»

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.114-136.
2. Ісаєва О.О. Концептуальні основи аналізу художнього тексту в школі (Про герменевтичну спрямованість цього аналізу) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 2004. - № 6. - С. 2-5.
3. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

ТЕМА: Індивідуальна науково-дослідна робота студентів.

ПЛАН:

1. Способи організації індивідуальної науково-дослідної роботи студентів у процесі вивчення літературознавчих дисциплін: самостійна дослідницька діяльність (підготовка різноманітних досліджень з літератури, написання різнопланових творчих робіт), конкурсна діяльність (моделювання Intel-проектів, написання конкурсних робіт).
2. Критерії оцінювання дослідницьких робіт.
3. Організація дослідницької роботи. Види досліджень: літературознавчі, культурологічні, мистецтвознавчі, біографічні, лінгвокраїнознавчі, краєзнавчі, історичні, компаративні, читацькі, зіставлення різних думок про художнє явище, зіставлення літературного твору екранізаціями, театральними постановками...
4. Форми дослідницьких робіт: інформативно-репродуктивні (різного роду перекази), інформативно-продуктивні (доповіді, літературно-критичні виступи, доповіді узагальнюючого характеру, доповіді дослідницького характеру), полемічні (доповіді та повідомлення проблемно-дискусійного характеру).
5. Підготовка студентів до проведення дослідницької роботи.

ЗАВДАННЯ:

Розробити тематику індивідуальних науково-дослідницьких робіт до курсу «Історія української (зарубіжної) літератури в компаративному аспекті».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кларин Н. В. Педагогическая технология в учебном процессе: Анализ зарубежного опыта. – М., 1989.
2. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): Монографія. – К.: Освіта України, 2011.
3. Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / За ред. доктора пед. наук, проф., члена-кореспондента АПН України Н.Й.Волошиної.- К.: Ленвіт, 2002.

4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. Пособие для студ. вузов и системы повыш. квалиф. пед. Кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров; Под ред. Е. С. Полат. – М., 2003.
5. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. - К.: Ленвіт, 2000.
6. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
7. Токмань Г.Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: Екзистенціально-діалогічна концепція. - К.: Міленіум, 2002.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання для самостійної роботи передбачають поглиблене вивчення окремих розділів навчальної програми, що покликано активізувати пізнавальну діяльність, забезпечити всебічне вивчення програмового матеріалу, спонукати до співтворчості й спільного пошуку в галузі методики навчання. Перевірка результатів самостійної роботи здійснюється на практичних заняттях та ПМК.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ

ТЕМА 1. Методика викладання літературознавчих дисциплін у ВНЗ як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини.

Сукупність наук, які виконують роль підвалин дисципліни «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі». Зв'язок методики з суміжними науками: літературознавством, мовознавством, педагогікою, психологією, естетикою, етикою та іншими. Роль практики навчання світової літератури у розвитку методичної науки та інноваційного оновлення літературної освіти.

Теорія літератури, історія літератури та літературна критика. Українська та зарубіжна література як засіб глобалізації та лібералізації української освіти і перебудови її на засадах особистісно зорієнтованої педагогіки, шлях до формування нерепресивної свідомості і нонконформізму.

Наукові методичні школи України. Методична робота викладача світової літератури. Методичні та літературознавчі посібники і часописи. Професійні вимоги до викладача літератури. Основні напрями діяльності викладача та їхня характеристика: дослідницька, конструкторська, організаторська, комунікативна. Специфіка виявлення цих функцій у процесі навчання зарубіжної літератури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.30-78.
2. Мірошниченко Л. Питання, що хвилюють усіх нас // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2001. - № 1. - С. 15-16.
3. Мірошниченко Л. Актуальні проблеми методики викладання світової літератури // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2005. - № 6. - С. 5-9.
4. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти.- К.: Ленвіт, 2000.- С.95-107.
5. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.

(Форма звітності: складання рецензій на основні навчальні джерела)

ТЕМА 2. Планування та організація роботи викладача літератури. Види навчальних занять з літератури.

Специфіка аудиторної та позааудиторної роботи з літературознавчих дисциплін. Стала і неусталена структура лекційних та практичних занять. Загальнопедагогічні та специфічні вимоги до структури заняття з літератури. Реалізація міжпредметних, міжлітературних та міжмистецьких зв'язків.

Плани, плани-конспекти та конспекти лекційного і практичного занять. Наукові вимоги до їх структури. Проблема традиційних та нестандартних занять.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бандура О. Міжпредметні зв'язки в процесі вивчення української літератури.- К.,1984.
2. Збірник комунікативно-ситуативних вправ щодо розвитку життєвих компетентностей учнів: Зарубіжна література. 5 – 11 (12) класи / Укладачі: Мельникова Л.В., Бібік С. В., Соколова Т. Є. ; Заг. ред. Ціка І.Г. – Донецьк. – 2010. – 171 с.
3. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.114-136.
4. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. –192 с.
5. Семенов О. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
6. Сорокіна Е. Кабінет - моя творча майстерня // Література та культура в навчальних закладах України. - 2002. - № 5. - С. 8-13.

(Форма звітності: доповідь на методичному семінарі)

ТЕМА 3. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.

Форми організації навчальної діяльності студентів. Пасивні, активні та інтерактивні форми організації роботи. Традиційні та сучасні форми роботи.

Проблемність на заняттях з літературознавчих дисциплін.

Оптимізація літературної освіти. Засоби навчання. Сучасні технічні та комп'ютерні засоби навчання. Наочність на заняттях з літератури. Види і типи наочності.

Літературознавчі курси у підготовці фахівця.

Естетична функція художньої літератури. Розвиток естетичної думки про літературу. Виховання почуття прекрасного на прикладі творів художньої літератури.

Проблеми і шляхи особистісного розвитку та формування читацьких і наукових умінь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.114-136.

2. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
3. Сорокіна Е. Кабінет - моя творча майстерня // Література та культура в навчальних закладах України. - 2002. - № 5. - С. 8-13.
4. Збірник комунікативно-ситуативних вправ щодо розвитку життєвих компетентностей учнів: Зарубіжна література. 5 – 11 (12) класи / Укладачі: Мельникова Л.В., Бібік С. В., Соколова Т. Є. ; Заг. ред. Ціка І.Г. – Донецьк. – 2010. – 171 с.
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2005. –192 с.
(Форма звітності: комплект комунікативно-ситуативних завдань на розвиток ключових компетентностей студентів)

ТЕМА 4. Методика організації самостійної роботи студентів з літератури.

Основні види робіт студентів (анкетування; індивідуальні та колективні бесіди; ”звіти” про самостійно виконані художні твори; ведення читацького щоденника; конспектування; складання каталогів з картками, що містять бібліографічні відомості та коротку анотацію; ведення робочого зошита; складання анотацій, післямов, передмов до книг; написання рецензій, відгуків, рефератів та творів на книгу; проведення засідань гуртка книголюбів).

Керівництво самостійною роботою студентів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мінстерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт <http://www.mon.gov.ua/>
2. Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посіб. / за ред. Н. Й. Волошиної. – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
3. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
4. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах : навч. посіб. для студентів філологів. – К. : Ленвіт, 2011. – 291с.
5. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навч. посіб. – К. : Кондор, 2007. – 316 с.
6. Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки / перев. с итал. Е. А. Костюкевич. – СПб.: «Симпозиум», 2006. – 301 с.
(Форма звітності: розробка плану самостійної роботи з обґрунтуванням форм організації навчальної діяльності)

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Тема 1: Методика викладання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна

1. Порівняйте об'єкт, предмет, мету й завдання методики викладання української мови в середній школі та у вищому навчальному закладі. Який висновок з цього випливає?

2. Заповніть таблицю «Принципи навчання».

Таблиця 1

Принципи навчання

Принцип розвивального й виховуючого навчання	виражає провідну мету функціонування педагогічної системи, пов'язує основні педагогічні категорії (виховання, навчання, освіти).
Принцип фундаментальності освіти та її професійної спрямованості	вимагає правильного співвіднесення орієнтації на широку ерудицію та вузьку спеціалізацію, фундаментальність і технологічність у процесі підготовки і в результатах навчання, загального розвитку особистості й розвитку спеціальних професійних здібностей особистості.
Принцип науковості і зв'язку теорії з практикою	
Принцип систематичності й системності	.
Принцип поєднання індивідуальних і колективних форм навчання	
Принцип соціокультурної відповідності	
Принцип свідомості й активності студентів	
Принцип інтегративності	
Принцип інтерактивності навчання	
Принцип мотиваційного забезпечення	

3. На думку Н. Ансимової, основними чинниками пробудження уваги є оптимальне відношення відомого і невідомого (багато нового – важко, мало нового – нудно); певний дефіцит інформації, що компенсується асоціаціями (педагог не „розжовує” пояснюваний матеріал до останньої дрібниці, а залишає певний „простір” для думки, дає змогу бути співучасником у процесі пізнання нового); нестандартне запитання, проблема, загадка (як стверджував Платон, початок пізнання – здивування) // Познавательные процессы и способности в обучении : [учеб. пос. для студ. пед. ун-тов] / [Шадриков В. Д., Ансимова Н. П., Корнеева Е. Н. и др.] ; под ред. В. Д. Шадрикова. – М. : Просвещение, 1990. – С. 22.

Підготуйте зв'язне висловлювання з теми „Виховний потенціал мовознавчої дисципліни (за вибором студента)”. Використовуйте прийоми активізації уваги слухачів.

4. Проаналізуйте матеріал вишівського підручника (за власним вибором), визначте, на які принципи спираються автори, пропонуючи інформацію для студентів.

5. Що розуміють у методиці під методичним експериментом? Сформулюйте мету констатувального, навчального, контрольного експерименту з будь-якої теми (дисципліна обирається за вибором студента).

6. Важливим етапом організації експерименту є формулювання гіпотези – припущення причини неефективного навчання, зокрема неефективна комбінація методів навчання або ж недоцільне використання засобів навчання тощо.

Познайомтеся з гіпотезою, висунутою Л. Сергієнко в процесі виконання наукового дослідження з теми „Методика формування комунікативної компетентності студентів педагогічного коледжу засобами дидактичної гри”: *рівень сформованості комунікативної компетентності студентів педагогічного коледжу підвищиться за умов: пріоритетного застосування комунікативно-діяльнісного й компетентнісного підходів до навчання української мови й методики її викладання в початкових класах, що забезпечує посилення комунікативної домінанти; реалізації методики дидактичних ігор, сутністю якої є наближення модельованих умов ігрової комунікації до реального контексту професійного спілкування; забезпечення інтегративних зв'язків мовної та методичної підготовки через використання дидактичної гри на заняттях.*

Поміркуйте, як пов'язана гіпотеза з метою експерименту. Сформулюйте робочу гіпотезу з конкретної теми, спираючись на мету констатувального, навчального, контрольного експерименту (див. попереднє завдання).

Тема 2: Історія розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Внесок у вітчизняну педагогічну науку К. Ушинського, В. Сухомлинського, Г. Ващенко, С. Чавдарова, А. Медушевського, Є. Дмитровського, В. Масальського, О. Біляєва та інших дослідників.
2. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах на сучасному етапі.

Завдання для самостійної роботи

1. Укладіть список основних праць П. Білоусенка, О. Біляєва, Н. Гуйванюк, С. Карамана, Л. Мацько, В. Мельничайка, Л. Паламар, М. Пентилюк, М. Плющ, М. Степаненка.

Про які напрями дослідження вченого свідчить список?

2. Напишіть рецензію на одне із запропонованих джерел:

• Омельчук С. Основні аспекти мовленнєво-методичної компетентності вчителя-словесника / С. Омельчук // Дивослово. – 2012. – № 5. – С.13-18.

• Саєвич І. Роль людського чинника у мові: людина – мова – світ / І. Саєвич // Українська мова і література в школах України. – 2014. – № 7-8. – С.9-12.

• Селігей П. Виховувати мовну свідомість / П. Селігей // Дивослово. – 2012. – № 8. – С. 32-35.

3. Підготуйте повідомлення про науковий доробок викладача вищого навчального закладу, в якому ви навчаєтеся, зосередивши увагу на таких аспектах:

- коло наукових інтересів;
- які технології навчання застосовує;
- яким методам, засобам віддає перевагу;
- основні навчально-методичні праці;
- наявність наукової школи;
- утілення наукових ідей в освітній простір.

Тема 3: Новітні педагогічні технології

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Сутність і основні категорії проблемного навчання.
2. Модульно-рейтингова система навчання.
3. Особливості використання педагогічних технологій у системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника.

Завдання для самостійної роботи:

1. Прокоментуйте думку відомої вітчизняної дослідниці педагогічних технологій О. Пехоти:

На наш погляд, було б правомірно сьогодні порушити питання про „педагогічну чистоту”, моральну безпеку, валеологічну обтрунтованість і духовну екологічність існуючих і розроблюваних педагогічних технологій. Узявши їх за генеральну ідею, в їхню основу повинно бути покладено принципи гуманістичного світогляду, що передбачають формування таких якостей особистості, як усвідомлення єдності природи і людини, відмова від авторитарного стилю мислення, терпимість, схильність до компромісу, шанобливе ставлення до чужої думки, інших культур, цінностей та віри (З посібника «Освітні технології»).

2. Робота в групах:

Порівняйте наступні визначення:

1 група:

Парадигма – (від грец. – приклад, взірець) – 1. Система форм одного слова (напр. п. відмінювання); таблиця таких форм. 2. Система уявлень, характерна для визначення етапу розвитку науки, культури, суспільного життя (Словник іншомовних слів / Укл. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута).

Парадигма – (з грец. - зразок, приклад) – сукупність стійких і загальнозначущих норм, теорій, методів, схем наукової діяльності, яка передбачає єдність у тлумаченні

теорії, в організації емпіричних досліджень та інтеграції наукових досліджень (Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней: Пер. с фр. – СПб: Петрополис, 1997.-С. 357).

Парадигма освіти – система основних наукових досягнень(теорій, методів), за зразком яких організується дослідницька практика вчених у галузі освіти у визначений історичний період (Т. Кун).

2 група:

Навчальна технологія – послідовні практичні дії учнів і вчителя у навчально-виховному процесі, які забезпечують формування в учнів заздалегідь заданих рис (Г. Корнетов).

Технологія освіти – це цілеспрямоване використання, у комплексі чи окремо, предметів, прийомів, засобів, подій чи відносин для підвищення ефективності навчального процесу (М. Вулман).

3 група:

Кредитно-модульна система організації навчального процесу – це модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів). (Кудіна В. В., Соловей М. І., Спіцин Є. С. Педагогіка вищої школи.- К.: Ленвіт, 2006. - С. 146).

Сутність модульного навчання полягає в тому, що студент більш самостійно або загалом самостійно може працювати із запропонованою йому індивідуальною навчальною програмою, що містить: 1) *цільову програму дій*; 2) *банк інформації*; 3) *методичне керівництво по досягненню поставлених дидактичних цілей* (В. Нагаєв).

Що об'єднує подані визначення? Чи є між ними принципова різниця? Про що свідчить наявність значної кількості визначень цих педагогічних термінів?

3. Змодельуйте фрагмент практичного заняття (дисципліну обирає студент самостійно), використовуючи сучасні педагогічні технології.

4. У статті „Модульна система навчання в удосконаленні культури мовлення майбутнього вчителя-словесника” Т. Окуневич пише: „В удосконаленні культури мовлення майбутніх учителів-словесників за цільовою спрямованістю можна виділити дві групи технологій: ті, що забезпечують засвоєння студентами норм літературної мови та комунікативних якостей мовлення, формують нормативно-мовленнєві уміння й навички (технології повного засвоєння), і такі, що спрямовані на розвиток комунікативних умінь і навичок (технологія розвивального навчання). Досягнення цілей може відбуватися різними шляхами: поділом навчального матеріалу на завершені навчальні вузли (модулі), введення рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень студентів, інтенсифікація навчання за допомогою схемових, знакових моделей, подача матеріалу укрупненими частинами (блоками), диференціація навчання, ігрове моделювання тощо”.

Чи погоджуєтеся ви з твердженням дослідниці ? Обґрунтуйте свою думку, проілюструйте її прикладами.

Тема 4. Форми організації навчання й контролю мовознавчих дисциплін у вищій школі

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Залік, екзамен, колоквиум як форми контролю.
2. Роль дидактичної гри в навчанні студентів-філологів.
3. Індивідуальна та самостійна робота студентів.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте подану літературу:
 - Остапенко Н. М. Особливості технології дидактичної гри у системі підготовки магістрів-філологів ВШ / Н. М. Остапенко // Українська мова і література в школі. – 2003. – № 4. – С. 55-58.
 - Стародубец С. Н. Коллоквиум как одна из форм учебной работы в ВУЗЕ // Русский язык в школе. – 2001. – № 5. – С. 93-94.
2. Дайте визначення таких понять: лекція, семінар, практичне заняття, лабораторне заняття, колоквиум, дидактична гра.
3. Схарактеризуйте основні види лекційних і практичних занять.
4. Підготуйте текст лекції на одну із запропонованих тем:
 - Українська лексикографія.
 - Норми сучасної української літературної мови.
 - Методика навчання синтаксису (просте речення).
 - Стилiстичні засоби морфології.
 - Закони риторики.
5. Змодельуйте фрагмент практичного заняття (10-15 хвилин) з тієї ж теми, з якої ви готували лекцію.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Завдання для самостійної роботи передбачають поглиблене вивчення окремих розділів навчальної програми, що покликано активізувати пізнавальну діяльність, забезпечити всебічне вивчення програмового матеріалу, спонукати до співтворчості й спільного пошуку в галузі методики навчання. Перевірка результатів самостійної роботи здійснюється на практичних заняттях та ПМК.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ

ТЕМА 1. Методика викладання літературознавчих дисциплін у ВНЗ як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини.

Сукупність наук, які виконують роль підвалин дисципліни «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі». Зв'язок методики з суміжними науками: літературознавством, мовознавством, педагогікою, психологією, естетикою, етикою та іншими. Роль практики навчання світової літератури у розвитку методичної науки та інноваційного оновлення літературної освіти.

Теорія літератури, історія літератури та літературна критика. Українська та зарубіжна література як засіб глобалізації та лібералізації української освіти і перебудови її на засадах особистісно зорієнтованої педагогіки, шлях до формування нерепресивної свідомості і нонконформізму.

Наукові методичні школи України. Методична робота викладача світової літератури. Методичні та літературознавчі посібники і часописи. Професійні вимоги до викладача літератури. Основні напрями діяльності викладача та їхня характеристика: дослідницька, конструкторська, організаторська, комунікативна. Специфіка виявлення цих функцій у процесі навчання зарубіжної літератури.

ЛІТЕРАТУРА:

6. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.30-78.
7. Мірошниченко Л. Питання, що хвилюють усіх нас // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2001. - № 1. - С. 15-16.
8. Мірошниченко Л. Актуальні проблеми методики викладання світової літератури // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2005. - № 6. - С. 5-9.
9. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти.- К.: Ленвіт, 2000.- С.95-107.

10.Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.

(Форма звітності: складання рецензій на основні навчальні джерела)

ТЕМА 2. Планування та організація роботи викладача літератури. Види навчальних занять з літератури.

Специфіка аудиторної та позааудиторної роботи з літературознавчих дисциплін. Стала і неусталена структура лекційних та практичних занять. Загальнопедагогічні та специфічні вимоги до структури заняття з літератури. Реалізація міжпредметних, міжлітературних та міжмистецьких зв'язків.

Плани, плани-конспекти та конспекти лекційного і практичного занять. Наукові вимоги до їх структури. Проблема традиційних та нестандартних занять.

ЛІТЕРАТУРА:

7. Бандура О. Міжпредметні зв'язки в процесі вивчення української літератури.- К.,1984.
8. Збірник комунікативно-ситуативних вправ щодо розвитку життєвих компетентностей учнів: Зарубіжна література. 5 – 11 (12) класи / Укладачі: Мельникова Л.В., Бібік С. В., Соколова Т. Є. ; Заг. ред. Ціка І.Г. – Донецьк. – 2010. – 171 с.
9. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.114-136.
10. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. –192 с.
11. Семенов О. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
12. Сорокіна Е. Кабінет - моя творча майстерня // Література та культура в навчальних закладах України. - 2002. - № 5. - С. 8-13.

(Форма звітності: доповідь на методичному семінарі)

ТЕМА 3. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.

Форми організації навчальної діяльності студентів. Пасивні, активні та інтерактивні форми організації роботи. Традиційні та сучасні форми роботи.

Проблемність на заняттях з літературознавчих дисциплін.

Оптимізація літературної освіти. Засоби навчання. Сучасні технічні та комп'ютерні засоби навчання. Наочність на заняттях з літератури. Види і типи наочності.

Літературознавчі курси у підготовці фахівця.

Естетична функція художньої літератури. Розвиток естетичної думки про літературу. Виховання почуття прекрасного на прикладі творів художньої літератури.

Проблеми і шляхи особистісного розвитку та формування читацьких і наукових умінь.

ЛІТЕРАТУРА:

6. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.114-136.
7. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
8. Сорокіна Е. Кабінет - моя творча майстерня // Література та культура в навчальних закладах України. - 2002. - № 5. - С. 8-13.
9. Збірник комунікативно-ситуативних вправ щодо розвитку життєвих компетентностей учнів: Зарубіжна література. 5 – 11 (12) класи / Укладачі: Мельникова Л.В., Бібік С. В., Соколова Т. Є. ; Заг. ред. Ціка І.Г. – Донецьк. – 2010. – 171 с.
10. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2005. –192 с.
(Форма звітності: комплект комунікативно-ситуативних завдань на розвиток ключових компетентностей студентів)

ТЕМА 4. Методика організації самостійної роботи студентів з літератури.

Основні види робіт студентів (анкетування; індивідуальні та колективні бесіди; ”звіти” про самостійно виконані художні твори; ведення читацького щоденника; конспектування; складання каталогів з картками, що містять бібліографічні відомості та коротку анотацію; ведення робочого зошита; складання анотацій, післямов, передмов до книг; написання рецензій, відгуків, рефератів та творів на книгу; проведення засідань гуртка книголюбів).

Керівництво самостійною роботою студентів.

ЛІТЕРАТУРА:

7. Міністерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт <http://www.mon.gov.ua/>
8. Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посіб. / за ред. Н. Й. Волошиної. – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
9. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
10. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах : навч. посіб. для студентів філологів. – К. : Ленвіт, 2011. – 291с.
11. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навч. посіб. – К. : Кондор, 2007. – 316 с.
12. Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки / перев. с итал. Е. А. Костюкевич. – СПб.: «Симпозиум», 2006. – 301 с.
(Форма звітності: розробка плану самостійної роботи з обґрунтуванням форм організації навчальної діяльності)

VII. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА ІЗ ДИСЦІПЛНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦІПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ			
Тема 1. Вступ. Зміст і структура курсу. Методи наукового дослідження (10 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	5	I
Тема 2. Основні етапи становлення й розвитку методики викладання лінгвістичних дисциплін у вищих навчальних закладах (10 год.).	Методичний семінар, модульний контроль	5	II
Змістовий модуль II. СПЕЦИФІКА АУДИТОРНОЇ ТА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ З ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ			
Тема 3. Особливості використання педагогічних технологій у системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника (10 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумковий тест	5	III
Тема 4. Форми навчання й контролю (10 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	5	IV
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом: 20 балів</i>		

**КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА ІЗ ДИСЦІПЛНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦІПЛІН У ВИЩІЙ
ШКОЛІ»**

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТУДІЇ З МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦІПЛІН			
ТЕМА 1. Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини (10 год.).	Практичне заняття, модульний контроль	5	І
ТЕМА 2. Планування та організація роботи викладача літератури. Види навчальних занять з літератури (10 год.).	Методичний семінар, модульний контроль	5	ІІ
Змістовий модуль ІІ. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦІПЛІН У ВНЗ			
ТЕМА 3. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі (10 год.).	Практичне заняття, модульний контроль, підсумковий тест	5	ІV
ТЕМА 4. Методика організації самостійної роботи студентів з літератури (10 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	5	V
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом: 20 балів</i>		

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ІЗ «МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць для розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	4	4
2.	Відвідування практичних занять	1	4	4
3.	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	4	20
4.	Робота на практичному занятті	10	4	40
6.	Модульна контрольна робота	25	2	50
максимальна кількість балів 118				
коефіцієнт: 2,0				

Розрахунок: $118/60=2,0$

Додається комплексний екзамен (max 40 балів, із них 20 балів – методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі).

**РОЗРАХУНОК РЕЙТИНГОВИХ БАЛІВ ЗА ВИДАМИ ПОТОЧНОГО
(МОДУЛЬНОГО) КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ
ШКОЛІ»**

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць для розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	4	4
2.	Відвідування практичних занять	1	4	4
3.	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	4	20
4.	Робота на практичному занятті	10	4	40
6.	Модульна контрольна робота	25	2	50
максимальна кількість балів 118 коефіцієнт:2,0				

Розрахунок: $118:60=2,0$

Додається комплексний екзамен (max 40 балів, із них 20 балів – методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі).

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовують такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з

	балів	незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни.

XI. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Мета індивідуальних завдань в ознайомленні магістрантів з етапами підготовки викладача до різних форм роботи зі студентами, зі структурою лекційного й практичного заняття, його виховною спрямованістю, ефективним добором методів, прийомів, засобів навчання, застосуванням диференційованого підходу, здійсненням міждисциплінарних зв'язків тощо, удосконаленні вмінь самостійно готуватися до проведення лекцій, практичних занять; проводити лекції, практичні заняття різних типів з урахуванням особливостей навчального закладу, самостійно вести облік індивідуальної та самостійної роботи.

1. Розробіть за поданими темами на паперових і електронних носіях проект за наступними параметрами:

Термінологічний блок (ключові слова. Література). Цей блок містить тлумачення ключових слів обраної теми (від 5 до 10), а також список використаної літератури під час підготовки тексту лекції, плану практичного заняття, а також матеріалів для контролю знань студентів.

Змістовий блок. Цей блок передбачає підготовку тексту лекції з використанням інтерактивних технологій, а також підготовку презентації до лекції.

План практичного заняття. Магістранти розробляють план практичного заняття із списком використаної літератури до нього.

Матеріали для контролю знань студентів (складання тестів, проблемних питань).

Вимоги ІНДЗ до них та оцінювання:

Загалом індивідуальний проект оцінюється 30 балами:

Термінологічний блок (5 балів):

Правильність тлумачення термінів – 3 бали;

Якість оформлення літератури – 2 бали;

Змістовий блок (20 балів):

Лекція: 10 балів:

Під час оцінювання беруться до уваги:

- повнота викладу матеріалу – 1 бал
- логічність викладу матеріалу – 1 бал;
- науковість (посилання на студії вчених, уведення дискусійних питань, відповідність матеріалу сучасним досягненням мовознавства)- 1 бал;
- відображення в тексті лекції зворотнього зв'язку з аудиторією (наявність запитань до студентів, включення елементів дискусії тощо)- 1 бал;
- відповідність тексту лекції правописним нормам – 2 бали.
- якість презентації – 4 бали.

Практичне заняття: 5 балів:

Матеріали для контролю знань студентів: 5 балів

ХІІ. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЬНИХ МОДУЛЬНИХ РОБІТ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Орієнтовні питання

до контрольної модульної роботи № 1

1. Курси літературознавчого циклу у вищій школі як навчальні предмети.
2. Зміст і структура літературної освіти у вищій школі.
3. Мета і завдання основних курсів літературознавчого циклу та курсів за вибором.
4. Методика викладання літературознавчих дисциплін як наука, її складові частини і джерела розвитку.
5. Зв'язок методики викладання літературознавчих дисциплін з іншими фундаментальними науками.
6. Організація навчального процесу в системі підготовки спеціалістів філологів.
7. Викладач літератури та його професійні уміння та якості.
8. Планування роботи викладача літератури.

Орієнтовні питання

до контрольної модульної роботи № 2

1. Форми організації навчальної діяльності студентів. Аудиторна та позааудиторна робота.
2. Форми організації аудиторної роботи студентів з літературознавчих дисциплін. Їх специфіка.
3. Форми організації позааудиторної роботи у вищій школі з літературознавчих дисциплін. Їх специфіка. Літературні вечори, конференції, олімпіади.
4. Особливості самостійної роботи з курсу літератури.
5. Специфіка навчально-дослідницької та науково-дослідницької діяльності з літературознавчих дисциплін
6. Педагогічна практика студентів.
7. Специфіка літературознавчого аналізу художнього твору.
8. Принципи аналізу художнього твору у вищій школі
9. Шляхи аналізу художнього твору.
10. Методи та прийоми аналізу художнього твору в аудиторній роботі.
11. Метод творчого читання, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
12. Метод евристичної бесіди, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
13. Дослідницький метод, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
14. Репродуктивний метод у вивченні літератури у вищій школі. Основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
15. Специфіка вивчення епічних творів.

16. Специфіка вивчення ліричних творів.
17. Специфіка вивчення драматичних творів.
18. Специфіка вивчення літературно-критичних матеріалів.
19. Вступні і підсумкові заняття в системі вивчення курсів літературознавчого циклу.
20. Письмові роботи з літератури.
21. Науковий гурток з літературознавчих дисциплін у вищій школі.
22. Літературне країнознавство, літературні екскурсії та походи.

**ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ
ШКОЛІ»**

1. Словосполучення як одиниця синтаксису. Сполучення слів. Побудова й вживання словосполучень.
2. Односкладні речення. Неповні речення.
3. Фонетична система старослов'янської мови.
4. Звукові процеси давньоукраїнського мовного періоду (XI – XIII ст.). Історія редукованих.
5. Творення фонетичної системи української мови сучасного типу.
6. Діалектне членування української мови. Наріччя і говори української мови.
7. Лексика і фразеологія української діалектної мови.
8. Стилїстична морфологія.
9. Стилїстичний синтаксис.
10. Урок – основна форма організації навчального процесу в освітньому закладі.
11. Методика вивчення будови слова.
12. Лінгвістичний аналіз тексту як наукова і навчальна дисциплїна. Предмет і завдання ЛАТ.
13. Текст як об'єкт лінгвістичного дослідження. Основні категорії тексту (прагматичність, інформативність, зв'язність, цілісність, послїдовність тощо).
14. Семантична й структурна організація тексту.
15. Суспільні функції мови.
16. Мовна політика. Мовна ситуація. Білінгвізм і диглосія.
17. Розвиток українського красномовства.
18. Риторичні виражальні засоби.
19. Особливості вербального і невербального спілкування.
20. Міжкультурне спілкування.
21. Семантична організація тексту.
22. Структурна організація тексту.
23. Актуальні проблеми сучасної гендерної лінгвістики.
24. Мовознавство як наука. Природа, сутність, функції та будова мови.
25. Генеалогічна класифікація мов.
26. Основні комунікативні ознаки мови та мовлення: точність, логічність, чистота.
27. Мовна норма – основне поняття теорії культури мови.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який ураховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень магістрантів з навчальної дисциплїни.

XI. ПИТАННЯ ДО ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Об'єкт, предмет та принципи дидактики вищих навчальних закладів. Зв'язок із суміжними науками.
2. Зміст і структура курсу «Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі». Методи наукового дослідження.
3. Основні етапи становлення й розвитку методики викладання лінгвістичних дисциплін у вищих навчальних закладах.
4. Внесок у вітчизняну педагогічну науку К.Ушинського.
5. Внесок у вітчизняну педагогічну науку В.Сухомлинського.
6. Внесок у вітчизняну педагогічну науку С.Чавдарова.
7. Внесок у вітчизняну педагогічну науку Г.Ващенко.
8. Внесок у вітчизняну педагогічну науку О.Біляєва.
9. Внесок у вітчизняну педагогічну науку В.Мельничайка.
10. Внесок у вітчизняну педагогічну науку М.Стельмаховича.
11. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах на сучасному етапі.
12. Сутність і основні категорії проблемного навчання.
13. Модульно-рейтингова система навчання.
14. Новітні педагогічні технології.
15. Форми аудиторної роботи зі студентами: лекція, практичні, лабораторні заняття, спецкурси, спецсемінари, спецпрактикуми.
16. Залік, екзамен, колоквіум як форми контролю.
17. Індивідуальна та самостійна робота студентів.
18. Традиційні й нетрадиційні методи навчання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах.
19. Лекційний метод навчання у вищих закладах освіти.
20. Дискусія у вищих закладах освіти.
21. Моделювання у вищих закладах освіти.
22. Дидактична гра у вищих закладах освіти.
23. Засоби навчання, їх роль, місце та методика використання у процесі навчання лінгвістичних дисциплін.
24. Методика викладання практичних курсів української мови.
25. Роль і місце орфографічного практикуму.
26. Загальна характеристика проблем викладання курсу „Сучасна українська література мова”.
27. Система роботи над вивченням історико-лінгвістичних дисциплін „Вступ до слов'янської філології”, „Історична граматики”, „Історія літературної мови”.
28. Сучасні проблеми викладання курсів „Основи культури мови”, „Стилістика сучасної української літературної мови”, „Риторика”.
29. Організація педпрактики.
30. Електронні засоби навчання мовознавчих дисциплін у ВНЗ.

31. Лексикографічні видання на заняттях мовознавчого циклу.
32. Ділова гра на заняттях у вищих закладах освіти.
33. Використання комп'ютерних програм у процесі викладання лінгвістичних дисциплін.
34. Інтерактивні методи навчання лінгвістичних дисциплін у вищих закладах освіти.
35. Культурологічний підхід до викладання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти.
36. Особистісно зорієнтований підхід до викладання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти.
37. Шляхи інтеграції філологічних дисциплін у вищих закладах освіти.
38. Риторизація навчального процесу у вищих закладах освіти.
39. Риторичні підходи до організації навчального заняття як складного мовленнєвого жанру.
40. Дискусія як форма вдосконалення мовленнєвих навичок студентів.
41. Теоретичні і прикладні аспекти мовленнєвого спілкування у вищих закладах освіти.
42. Мовленнєвий портрет сучасного студента.
43. Використання красназвчого матеріалу у процесі викладання мовознавчих дисциплін.
44. Форми контролю знань, умінь і навичок студентів.
45. Репрезентація естетичної функції мови у процесі викладання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти.

ХІІ. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З КУРСУ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

1. Курси літературознавчого циклу як навчальні предмети вищої школи.
2. Зміст і структура літературної освіти у вищій школі.
3. Мета і завдання основних курсів літературознавчого циклу та курсів за вибором
4. Методика викладання літературознавчих дисциплін у як наука, її складові частини і джерела розвитку.
5. Зв'язок методики викладання літературознавчих дисциплін з іншими фундаментальними науками.
6. Організація навчального процесу в системі підготовки спеціалістів філологів.
7. Викладач літератури та його професійні уміння та якості.
8. Планування роботи викладача літератури.
9. Форми організації навчальної діяльності студентів. Аудиторна та позааудиторна робота.
10. Форми організації аудиторної роботи студентів з літературознавчих дисциплін. Їх специфіка.
11. Форми організації позааудиторної роботи з літературознавчих дисциплін. Їх специфіка. Літературні вечори, конференції, олімпіади.
12. Особливості самостійної роботи з курсу літератури.
13. Специфіка навчально-дослідницької та науково-дослідницької діяльності з літературознавчих дисциплін
14. Педагогічна практика студентів.
15. Специфіка літературознавчого аналізу художнього твору.
16. Принципи аналізу художнього твору у вищій школі
17. Шляхи аналізу художнього твору.
18. Методи та прийоми аналізу художнього твору в аудиторній роботі.
19. Метод творчого читання, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
20. Метод евристичної бесіди, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
21. Дослідницький метод, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
22. Репродуктивний метод у вивченні літератури у вищій школі. Основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
23. Специфіка вивчення епічних творів.
24. Специфіка вивчення ліричних творів.
25. Специфіка вивчення драматичних творів.
26. Специфіка вивчення літературно-критичних матеріалів.
27. Вступні і підсумкові заняття в системі вивчення курсів літературознавчого циклу.
28. Письмові роботи з літератури.
29. Науковий гурток з літературознавчих дисциплін у вищій школі
30. Літературне країнознавство, літературні екскурсії та походи.

XIV. Рекомендована література

Базова

1. Глуховцева К.Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / К.Д. Глуховцева. – Луганськ: ДЗ "Луганський національний ун-т ім. Тараса Шевченка", 2008. – 260с.
2. Горошкіна О.М. Крок до викладацької майстерності: Педагогічна практика в магістратурі. Метод. рекомендації / О.М. Горошкіна, А.В. Нікітіна, Л.О. Попова. – Луганськ, 2006. – 26 с.
3. Горошкіна О.М. Магістерська робота: від задуму до захисту. Методичний путівник рекомендації / О.М. Горошкіна, А.В. Нікітіна, Л.О. Попова. - Луганськ, 2006. – 25 с.
4. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови: навч. пос. / В.Ф.Дороз. – К.: Центр навч. літ-ри, 2008. – 176с
5. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / кол. авт. за ред. М. І. Пентилюк ; М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман, О. М. Горошкіна та ін. – К. : Ленвіт, 2009. – 400 с.
6. Нікітіна А.В. Текст. Педагогічний дискурс. Методичні рекомендації до вивчення курсу для магістрантів філологічного факультету / А.В. Нікітіна. – Луганськ, 2006. – 27 с.
7. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб./ З.Н.Курлянд, Р.І.Хмелюк, А.В.Семенова та ін.; За ред. З.Н.Курлянд. – [2-ге вид., перероб і доп.]. – К.: Знання, 2005. – 399 с.

Допоміжна

1. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: теорія та методологія: Посібник / Н.П. Волкова. – Д.: РВВ ДНУ, 2006. – 88 с.
2. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: теорія, технологія, практика: Монографія / Н.П. Волкова. – Д.: Вид-во ДНУ, 2005. – 304 с.
3. Гойхман О.Я. Основы речевой коммуникации: Учебник для вузов / О.Я.Гойхман, Т.М.Надеина; [под ред. проф. О.Я. Гойхмана]. – М.:ИНФРА-М, 1997. – 272 с.
4. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі: Монографія / Н.Б. Голуб.- Черкаси: Брама –Україна, 2008. – 400с.
5. Григоренко Л. Самостійна робота як фактор підвищення ефективності підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності / Л. Григоренко // Рідна мова. - 2005. - №8. - С. 22-24.

6. Губерський Л. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз / Л. Губерський, В. Андрущенко, М. Михальченко. – К.: Знання України, 2002. – 578 с.
7. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
8. Загвязинский В. И. Теория обучения. Современная интерпретация : [учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, обучающихся по спец. 031000 „Педагогика и психология”] / В. И. Загвязинский – М. : Academia , 2001. – 188 с.
9. Згуровський М. Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці / М. Згуровський // Вища школа: наук.-практ вид. – 2004. – №5–6. – С.54–61.
10. Капська А.Й. Педагогіка живого слова: Навч.-метод. посібник. / А.Й. Капська. – К.: ІЗМН, 1997. – 140 с.
11. Караман С. О. Методика навчання української мови в гімназії : навч. посіб. / С. О. Караман. – К. : Ленвіт, 2000. – 272 с.
12. Кремінь В. Філософія освіти ХХІ століття / В. Кремінь // Педагогічна газета. – №1 (102). – січень 2003.
13. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту (програма курсу для філологічних факультетів) / М. Крупа // Дивослово. – 2006. – №11. – С. 36–39.
14. Кузнецова Г. Інтерактивний методичний колоквиум як засіб формування вчителя-словесника / Г. Кузнецова // Дивослово. – 2006. – №11. – С. 32–36.
15. Кучерук О.А. Самостійна робота студентів з методики української мови: Метод. посіб. / О.А. Кучерук. – Житомир: Поліграфічний центр ЖДПУ, 2001. – 91с.
16. Любашенко О. В. Лінгводидактичні стратегії: проектування процесу навчання української мови у вищій школі / А.В. Любашенко. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – 296с.
17. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посібник / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко; за заг. ред. О.Г.Мороза. – К.: НПУ, 2003. – 267 с.
18. Нагаєв В.М. Оцінювання навчальної діяльності студентів за модульно-кредитною технологією навчання / В.М.Нагаєв // Педагогіка і психологія АПН України. – 2000. – №3. – С. 84–88.
19. Окуневич Т. Модульна система навчання в удосконаленні культури мовлення майбутнього вчителя словесника / Т. Окуневич // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка (Пед. науки). – 2003. – № 12 (68).

20. Остапенко Н. Зміст, структура та особливості вивчення курсу “Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі”/ Н. Остапенко // Вісн. Луганського нац. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка (Пед. науки). – 2003. – № 12. – С. 152-160.
21. Остапенко Н.М. Теорія і практика формування лінгводидактичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ / Н.М. Остапенко. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2008. – 330 с.
22. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб./ З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – [2-ге вид., перероб і доп.]. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
23. Семенов О. Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів : Навч.-метод. посібник / О. Семенов. – К.-Глухів: РВВ ГДПУ, 2002. – 96 с.
24. Семенов О.М. Інноваційні тенденції у професійній підготовці майбутнього вчителя рідної мови і літератури в Росії / О. Семенов // Українська література в загальноосвітній школі. - 2007. - №7. - С.47-50.
25. Семенов О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: Монографія / О. Семенов. - Суми: ВВП "Мрія-1" ТОВ, 2005. - 404 с.
26. Семенов О.М. Етнолінгводидактична культура педагога: шляхи її формування в умовах вищої школи / О. Семенов // Укр. літ. в загальноосвітній шк. - 2006. - №9. - С. 47 -52.
27. Семенов О.М. Інтегративний потенціал спецкурсів у професійній підготовці майбутніх учителів-словесників / О. Семенов // Рідна школа. - 2005. - №11. - С.29-33.
28. Семенов О.М. Курс "Вступ до слов'янської філології" у професійній парадигмі майбутнього вчителя-словесника / О. Семенов // Дивослово. - 2004. - № 1. - С. 41 - 46.
29. Семенов О.М. Модернізація навчально-методичного супроводу професійної підготовки вчителів української мови і літератури / О.Семенов // Українська література в загальноосвітній школі. - 2005. - № 8. - С. 48 - 52.
30. Семенов О.М. Педагогічна практика – шлях до професійної майстерності вчителя-словесника / О.Семенов // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки. перспективи: Монографія /Н.Г.Ничкало, І.А.Зязюн, Л.П.Пуховська та ін. - К.; Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. - С. 185 - 196.
31. Семенов О.М. Підготовка вчителя української мови і літератури: проблеми, пошуки, перспективи / О.Семенов //Українська література в загальноосвітній школі.- 2006.- №7.-С. 51 -56.
32. Семенов О.М. Тенденції професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури (70-ті роки ХХ століття) / О.Семенов // Рідна школа. - 2004. - № 12. - С. 36 - 38.
33. Семенов О.М. Удосконалення професійної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури / О.Семенов //Українська література в загальноосвітній школі. - 2006. - №8. - С.49 -53.

34. Симоненко Т. Авторська програма спецкурсу «Дидактична текстологія» (програма для студентів філологічних факультетів) / Т.Симоненко // Українська мова і література в школі. - 2007. - № 2. - С. 43-48.
35. Симоненко Т. Базова система вправ у роботі над розвитком професійно-комунікативних умінь студентів-філологів / Т.Симоненко // Українська мова і література в школі. - 2005. - № 7. - С. 40-43.
36. Симоненко Т. Ефективні форми та засоби контролю в роботі над формуванням професійної комунікативної компетенції студентів-філологів / Т.Симоненко // Українська мова та література в школі. - 2004. - № 5. - С. 51-54.
37. Симоненко Т.В. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: Монографія / Т.Симоненко. – Черкаси: Вид. Вовчок О.Ю., 2006. – 328 с.
38. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / Упор. О.Сидоренко, В. Чуба. - К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. - С. 214-231.
39. Словник-довідник з української лінгводидактики: Навчальний посібник / За ред. М.Пентилюк: О.Горошкіна, Н.Єсаулова, О.Лук'янченко, Н.Мордовцева, А.Нікітіна, Л.Попова. – К.: Ленвіт, 2003. – 149 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронний підручник з сучасної української мови: <http://www.philolog.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>
2. Нова мова: <http://www.novamova.com.ua>
3. Семеног О.М. Електронний навчально-методичний комплекс "Словесник".
4. <http://www.children.edu-ua.ne>.
5. Українська мова: Енциклопедія. – <http://litopys.narod.ru/ukrmova/um113.htm>
6. Українська мова в Інтернеті <http://www.novamova.com.ua>
7. Український тезаурус: http://www.geocities.com/hommah_chorny/
8. Уроки державної мови: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
9. Урок української: http://www.t.kiev.ua/urok_ukrain/

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Основна

Концепції, програми, стандарти

1. Всемирная декларация о высшем образовании: подходы и практические меры
<http://www.conf.sssu.ru/phorums/index.pht>
2. Державна національна програма "Освіта (Україна ХХІ століття) – К. : Райдуга, 1994. – 67с.
3. Навчальна програма з курсу "Методика викладання української літератури" для студентів факультету україністики /Підг.М. М. Хмелюк. – Луцьк : Ред.-вид.відділ "Вежа" Волин. держун–ту ім. Лесі Українки, 2000.
4. Національна доктрина розвитку освіти // II Всеукраїнський з'їзд працівників освіти. – К., 2002. – С.137–155.
5. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / Упорядники: М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І.Бабин. – К. – Тернопіль : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. – 72 с.
6. Організація навчального процесу у навчальних закладах. – К. : НВФ „Освіта”, 2004. – 338 с.

Монографії, підручники, посібники, збірники

1. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади; Кн.2: Особистісно орієнтований підхід: науково–практичні засади: Навч.-метод.видання. – К. : Либідь, 2003.
2. Жила С. О. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи: Монографія. – Чернігів : РВК „Деснянська правда”, 2004. – 360с.
3. Збірник комунікативно-ситуативних вправ щодо розвитку життєвих компетентностей учнів: Зарубіжна література. 5 – 11 (12) класи / Укладачі: Л. В. Мельникова, С. В. Бібік, Т. Є. Соколова ; Заг. ред. І. Г. Ціка – Донецьк. – 2010. – 171 с.
4. Освітні технології: Посібник / За ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001.–256 с.
5. Падалка О.С. Педагогічні технології / Падалка О. С., Нісімчук А. М., Смолюк І. О., Шпак О. Г. – К. : Вид-во "Українська енциклопедія" ім. М. П. Бажана, Наук .ред. Головн. ред. колегії Книги Пам'яті України, 1995 . – 253 с.
6. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : Навч. посібн. для студентів вищих закладів освіти. – К. : Ленвіт, 2000. – 384 с.
7. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / За ред. С. О. Сисоевої. – К.: ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
8. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч.посіб / О. М. Пехота, В. Д. Будаєв, А. М. Старєва, К. Ф. Нор, В. І. Шуляр,

- І. М. Михайлицька, І. В. Манькусь, Т. В. Тихонова, О. Є. Олексюк, О. І. Балицький ; За ред. І. А. Зязюна, О. М. Пехоти.–К. : Вид-во А.С.К., 2003. – 240 с.
9. Семенов О. Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів / Навч.-метод. посібн. – К. –Глухів : РВВ ГДПУ, 2002. – 96с.
 - 10.Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. – К. : Міленіум, 2002. –320 с.
 - 11.Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе: Учебн. пособие для вузов. – М. : ЮНИТО–ДАНА, 2002. – 437с.
 - 12.Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки / перев. с итал. Е.А.Костюкевич. – СПб.: «Симпозиум», 2006. – 301 с.
 - 13.Мойсеїв І.К. Зарубіжна література в людинотворчому вимірі. – К.: Генеза, 2003. – 256 с.
 - 14.Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі : Навч. посібн. – К. : ЦНЛ, 2007. – 232 с.
 - 15.Ситченко А.Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах : навч. посіб. для студентів філологів. – К. : Ленвіт, 2011. – 291с.
 - 16.Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посіб. / за ред. Н. Й. Волошиної. – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
 - 17.Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навч. посіб. – К. : Кондор, 2007. – 316 с.
 - 18.Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. –192 с.

Додаткова література

1. Бакула Б. Кілька міркувань на тему інтегральної компаративістики: Порівняльне літературознавство // Слово і час. – 2001. – №3. – С. 50–58.
2. Василенко М. Д. Визначення інновацій та інноваційної діяльності в стратегії освіти і науки України // Проблеми освіти: Наук.-метод.зб. / Кол. авт. – К. : Наук.-метод.центр вищої освіти, 2003. – Вип. 31.– С. 3–11.
3. Жалдак М. І. Професійна діяльність та інформаційні технології // Освіта.– 2004. – № 14
4. Клочек Г.Сучасна шкільна мовно-літературна освіта: спроба системного аналізу // Дивослово. – 2002. – № 4. – С. 26 –32.
5. Тихоша В. Творчий підхід до викладання літератури // Дивослово. – 2002. – №7. – С. 37–39; № 10. – С. 46–48.
6. Цехмістрова Г. С. На рівні міжнародних вимог. Освітні інновації у вищих навчальних закладах //Гуманітарні науки. – 2003. – № 2. – С. 32–39.
7. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): Монографія. – К.: Освіта України, 2011

Інтернет-ресурси

1. Аверин Д. В. Размышление об электронных учебниках // Мир русского слова. – 2002. – №1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.learning-ussian.gramota.ru/journals.html>
2. Гондюл В. П. Методика викладання у вищій школі. Матеріали до курсу лекцій К. : ІМВ КНУТШ, 2000. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://mi.iir.kiev.ua/progsubj/opp/index.html>
3. Ланин Б. А. Интеграция Интернета в литературное образование. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.ioso.ru/ts/s010608/lanin.htm>
4. Шадрина Л. И. О гуманитаризации филологического образования в русле национальной идеи и профессиональной подготовки. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://ww.ostu.ru/conf/soc2002/papers/shadrina.htm>.
5. The World's Largest Poster and Print Store: www.allposters.com
6. Библиотека світової літератури (оригінали та переклади): <http://ae-lib.narod.ru>
7. Библиотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
8. Галерея Arttrans: <http://www.arttrans.com.ua>
9. Електронна бібліотека “Джерело”: <http://ukrlib.com>
10. Міністерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт <http://www.mon.gov.ua/>

IV. Навчально-методична карта блоку дисциплін

Навчально-методична карта дисципліни «Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі»

Разом: 60 год., лекції – 8 год., практичні заняття – 8 год.,

самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТУДІЇ З МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН			ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ		
Кількість балів	118/60=2,0					
Кількість балів за модуль	59 балів			59 балів		
Лекції	1	2		3	4	
Дати						
Теми лекцій	Методика викладання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна (1 бал)	Історія розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі (1 бал)		Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного вишу (1 бал)	Новітні педагогічні технології (1 бал)	
Теми практичних занять	Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна (1+10=11б.)	Історія розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі (1+10=11б.)		Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного вишу (1+10=11б.)	Новітні педагогічні технології (1+10=11б.)	
Самостійна робота	(5 балів)	(5 балів)		(5 балів)	(5 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)		
Підсумковий контроль	Комплексний екзамен (40 балів)					